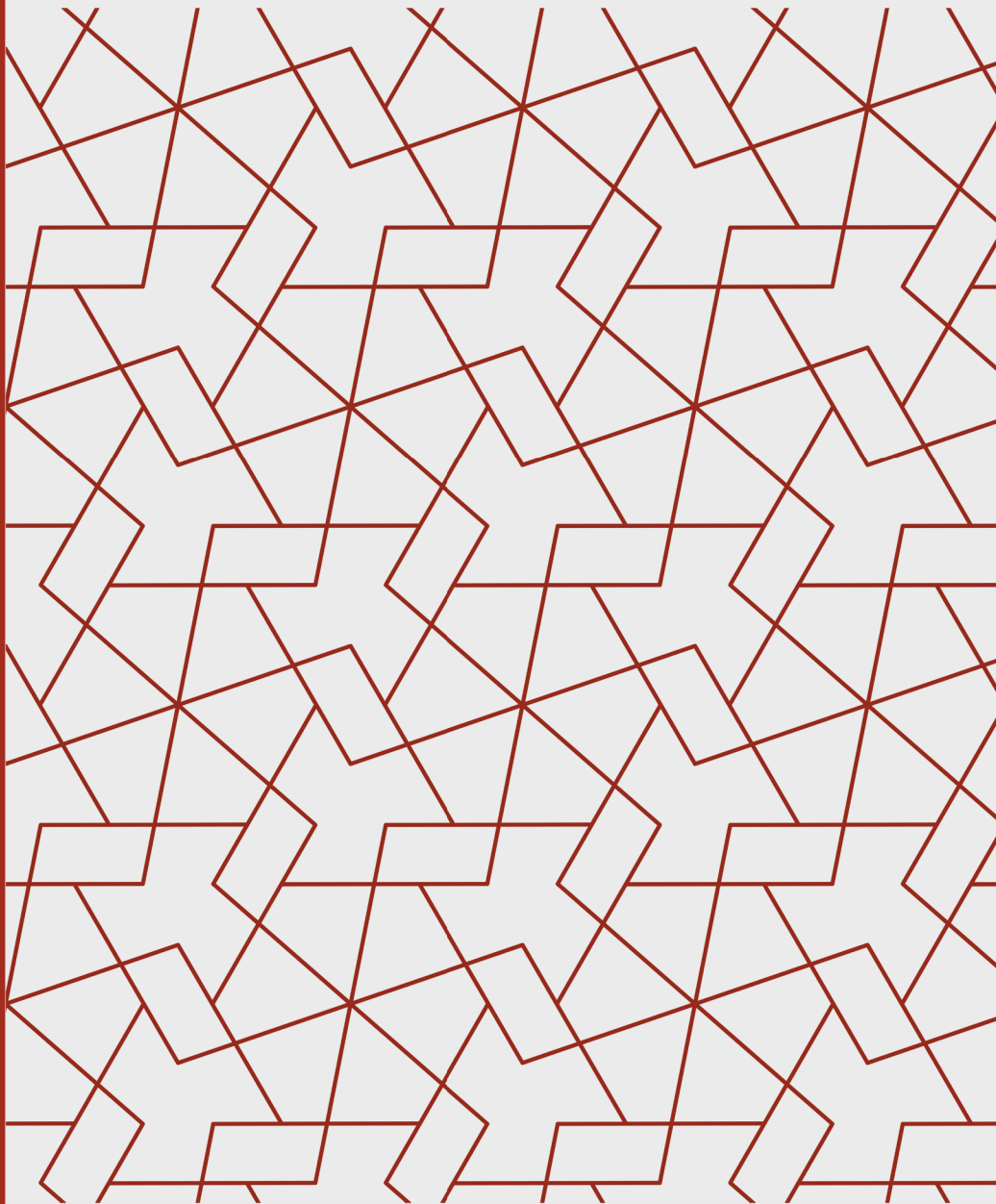

DELEGERING

Tarjei Ellingsen Røsvoll

Delegering

Tarjei Ellingsen Røsvoll

Delegering

Et kritisk bidrag til rettsvitenskapens
tenkning om forvaltningens organisering

CAPELEN DAMM AKADEMISK

© CAPPELEN DAMM AS, Oslo, 2025

ISBN 978-82-02-85966-4

1. utgave, 1. opplag 2025

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Cappelen Damm AS er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Enhver bruk av hele eller deler av utgivelsen som input eller som treningskorpus i generative modeller som kan skape tekst, bilder, film, lyd eller annet innhold og uttrykk, er ikke tillatt uten særskilt avtale med rettighetshaverne.

Bruk av utgivelsens materiale i strid med lov eller avtale kan føre til inndragning, erstatningsansvar og straff i form av bøter eller fengsel.

Omslagsdesign: Cappelen Damm AS

Sats: Bøk Oslo AS

Trykk og innbinding: Livonia Print SIA, Latvia

Papiret i Cappelen Damms bøker er hentet fra bærekraftig skogsvirke. Ingen av forlagets produkter bidrar til avskoging eller forringelse av skog. Cappelen Damm arbeider for å redusere miljøbelastningen fra våre bøker så mye som mulig.

Les mer om Cappelen Damms miljøarbeid ved å scanne QR-koden:

www.cda.no

akademisk@cappelendamm.no

Forord til bokversjon

Dette er en bok basert på min doktoravhandling som ble skrevet mellom 2019 og 2023 ved Universitetet i Bergen. Disputasversjonen av boken har gjennomgått en del større revideringer, i lys av innspillene under disputasen, og i andre sammenhenger. Innledningskapittelet, teori- og metodekapittelet er kortet ned. Endringene dreier seg i hovedsak om å tydeligere operasjonalisere de teoretiske perspektivene, i form av begrepet om institusjonell kapasitet. I tillegg er kapittel 3 og 4 omarbeidet rundt et begrep om delegering som tildeling av mandat, og en mer presis avgrensning av de alminnelige delegeringsreglenes anvendelsesområde er lagt til. Boken er ellers kun ajourført 2023, men inneholder enkelte henvisninger fra nyere tid.

Takk til bedømmelseskomiteen, Eirik Holmøyvik, Hans Petter Graver og Mikael Rask Madsen for innspillene som har bidratt til noen av disse endringene, og for annen ris og ros. Spesielt takk til Graver, som tok seg tid til å kommentere et nytt utkast til teori- og metodekapittelet, ved et seminar som kom i stand takket være Ida Gundersby Rognlien. Takk også til de andre deltakerne på dette seminaret.

Takk også til Jan Fridthjof Bernt og Johan Giertsen for opposisjon ex auditorio, og for alt dere ellers har bidratt med av innspill, diskusjonsmuligheter, kollegialitet, støtte til prosjektet, litteratur, og engasjement.

Bjørn Henning og Inger-Johanne har gitt nye innspill på omarbeidede tekstutdrag, og Ingvild har gjort det samme. Spesielt takk til Marius Mikkjel Kjølstad, som har lest gjennom store deler av manuset. Jeg vil også gi en stor takk til Universitetet i Bergen som huset meg gjennom og etter stipendiatperioden, og til Universitetet i Innlandet, for ny arbeidsplass hvor arbeidet har kunnet ferdigstilles. Takk også til forlaget Cappelen Damm og redaktør Hans Andreas Tvedt for ønsket om å trykke boken, innspill og uvurderlig korrekturarbeid. Feil som fortsatt gjenstår er kun mitt ansvar.

Boken (og disputasversjonen) behandler spørsmål jeg også har publisert artikler om.¹ Ingenting derfra er gjenbrukt, men ideer og spørsmål er videreutviklet. Det håper jeg å fortsette å gjøre.

¹ Se Tarjei Ellingsen Røsvoll: «Delegeringsregler i forvaltningsretten – et spørsmål om styring?», *Jussens Venner*, 2020, s. 234–64 og Tarjei Ellingsen Røsvoll: «Konsulentbistand i saksforberedelsen: Om den 'rettslige formen' i Backer-utvalgets forslag til § 26», *Kritisk juss*, 2021, s. 27–45.

Boken dedikeres til Åse. Den er skrevet som et bidrag til at du skal kunne vokse opp med den samme troen på at samfunnsutviklingen kan styres, som jeg har hatt.

18.01.2025

Tarjei Ellingsen Røsvoll

Forord til disputasversjon

Avhandlingen har først og fremst blitt til på grunn av Ingvild Blindheim Hole, som har gitt meg støtte, og vært en faglig sparringspartner hele veien. Takk særlig for all den teksten du har lest, kommentert og diskutert med meg. Det har vært avgjørende. Takk også til lille Åse som kom mot slutten av arbeidet for all glede du har gitt, og motivasjon til omsider å kunne legge ting bak meg.

Bjørn Henning Østenstad har vært hovedveileder for prosjektet. Spesielt vil jeg takke for hjelpen med å se de strukturelle sammenhengene i stoffet, og en kontinuerlig støtte til mine forsøk på å pakke meg ut av etablerte rammer. Østenstad har også holdt prosjektet i ørene på en måte som har gitt både kreativitet og fremdrift, dyttet på alle de riktige punktene, og krevd de riktige presiseringene.

Inger-Johanne Sand har fungert som biveileder og en viktig diskusjonspartner om teoretiske spørsmål, som har hjulpet meg å se kompleksitet på en helt annen måte enn jeg ellers ville. Jo lenger jeg har kommet i arbeidet, jo mer har jeg sett betydningen av den innsikten. Avhandlingens gang gjennom alt for mange, men helt nødvendige dimensjoner, skylder jeg Sand en stor takk for.

Takk også til Universitetet i Bergen som har latt meg drive med arbeidet i så lang tid, herunder forskergruppene i forvaltningsrett, rettsstat, rettsteori og rettskultur, som har vist interesse for og gitt innspill til prosjektet. Alle i femte etasje, samt lunsjdeltakere, skylder jeg mye. Takk spesielt til Per Morten som har vært innom kontoret mitt stort sett hver eneste dag, gjort hverdagen hakket mer problematisk, men også vært en svært nyttig diskusjonspartner. Bibliotekets ansatte og stipendiatmiljøet har også gitt viktige sosiale og faglige arenaer med viktige bidrag til utviklingen av prosjektet. En viktig person har også vært Ingrid Marie Myklebust, som jeg kom inn på fakultetet sammen med. Det er veldig trist at vi ikke går ut herfra også.

Jørn Jacobsen og Synne Sæther Mæhle har lenge vært diskusjonspartnere om metode, og begge har lest utkast til metodekapittel, samt støttet prosjektet på andre måter. Sanne Taekema har også stilte gode spørsmål til rett tid. Magne Strandberg har også gitt gode innspill om erstatningsrettslige spørsmål.

Andrea Grønningsæter har lagt mye arbeid i å gi innspill på teorikapittelet, og har vært en viktig støtte til å holde på prosjektets kritiske dimensjoner gjennom

våre kaffediskusjoner. Martin Mindestrømmen og Marius Mikkjel Kjølstad har også gitt verdifulle bidrag til hele teori- og metodekapittelet, særlig i innspurtsfasen. Ikke minst skal de ha takk for gode år med lesesirkel. Takk også til Tomas Midt-tun Tobiassen, som jeg har diskutert mye metode med, og som har gitt innspill på utkast til metodekapittelet.

Prosjektet har også fått viktige innspill fra flere personer underveis. Midtveis-evaluator Mikael Rask Madsen gav et sårt trengt spark bak, og gjorde at prosjektet fikk en riktig retning videre. Takk også til Jon Christian Nordrum og de andre som kommenterte et utkast til kapittel 4 i oktober 2022, og bidro til å løfte diskusjonen enda et hakk. Særlig takk til Nordrum for anbefalingene til litteratur, som etter hvert ble definerende for prosjektet. Det var også svært verdifullt å bli tatt på alvor av miljøet ved SPS ved OsloMet, særlig Anders Molander, som kommenterte et utkast til deler av teorikapittelet.

Selma Fosså Bunæs har gitt nyttige kommentarer og lest korrektur på teksten. Kristin Skoge har gjort det samme, og hjulpet meg med å strukturere kildene. De feil som fortsatt gjenstår, er utelukkende mitt ansvar.

23.12.2023

Tarjei Ellingsen Røsvoll

Innhold

Sammendrag	19
Summary in english	23
 Kapittel 1	
Innledning	25
1.1 Tema og vitenskapelig ramme rundt boken	25
1.2 Delegeringsinstitusjonen og begrepet om institusjonell kapasitet	27
1.3 Aktualitet. Forvaltningens differensierte former for makt	31
1.3.1 Behovet for beskrivelser av staten i forvaltningsrettslig forskning	31
1.3.2 Fra velferdsstat til konkurransestat	32
1.3.3 Risikosamfunnet	34
1.3.4 Nye former for faglig makt: Demokratisering av embedsmannsstaten, «ekspertisens faktum» og nettverksstaten	35
1.3.5 De nye styringsprofesjonene og konsulentbransjen	37
1.3.6 Større avstand og differensiering i tilknytningsformene	39
1.3.7 Fra juridisk styring til kontinuerlig omorganisering basert på budsjett-, mål- og resultatstyring	40
1.3.8 Upersonlige former for makt og forvaltningspolitikken fremvekst	44
1.3.9 Oppsummering: Hvilken stat?	45
1.4 Tidligere forskning	47
1.5 Erkjennelsesinteresse	53
1.6 En begrepsanalyse av alminnelige forvaltnings- og statsrettslige regler	54
1.7 Problemstillinger og leserveiledning	55
1.8 Strukturen i boken og oppsummering av sentrale elementer	56
1.9 Avgrensninger	60
1.10 Noen ord om terminologi	62

Kapittel 2

Teori og metode	63
2.1 Innledning	63
2.2 Rettsteoretiske utgangspunkter: Om retten som institusjonell ramme innenfor historiske og sosiale omstendigheter	63
2.2.1 Kort om etablerte syn i norsk rettsvitenskap	63
2.2.2 Systematikkens betydning. Kritisk rettspositivisme	64
2.2.3 Relasjonen mellom rett og samfunn. Institusjonalisme, praksisteori, materialisme og systemteori	65
2.3 Metode	70
2.3.1 Oversikt over metodiske valg	70
2.3.2 Analyse av alminnelige regler og koblingen til begreps- og teoribygging	73
2.3.3 Begreper som heuristikker og institusjonelle orienteringspunkter for profesjonen	78
2.3.4 Skillet mellom det operative og det gyldige: Forholdet mellom alminnelige regler og begreper	80
2.3.5 Rettslige begrepers funksjon mot samfunnet	82
2.3.6 Analyse av begrep	85
2.3.7 Første prioritering: Overordnede begreper og sosial struktur foran aktører og individuelle vurderinger	87
2.3.8 Andre prioritering: Normativ realisme foran normativ idealisering	88
2.3.9 Tredje prioritering: Kritisk, kompleks og maktorientert foran koherent, simpel og konsistent	89
2.3.10 Konkret om kildetilfanget	91
2.4 Teorier om statens organisering	92
2.4.1 Innledning	92
2.4.2 Forvaltnings- og statsrettens begrep om statens interne organisering	93
2.4.3 Riss av forvaltnings- og statsrettens implisitte teori om statens organisering	95
2.4.4 Instrumentelle teorier om staten	97
2.4.5 Institusjonelle teorier om staten	99
2.4.6 Institusjonell kapasitet	101
2.4.7 Kompleksitet, differensiering og systemer	104
2.4.8 Makt til, og makt over. Materialistisk statsteori	107
2.4.9 Hierarkiets makt og styringsprofesjonenes betydning	114
2.4.10 Oppsummering: En juridisk teori om statens organisering som fordeling av institusjonell kapasitet	119

2.5	Teorier om den normative legitimiteten til statens organisering	120
2.5.1	Oversikt og diskusjoner i rettsvitenskapen	120
2.5.2	Problemene ved delegering. Avgrensning av problemstillingen ..	123
2.5.3	Hvorfor delegere? Den normative verdien av institusjonell kapasitet	125
2.5.4	Demokratisk legitimitet: Utpeking av representanter og organer. Tildeling av mandat	128
2.5.5	Demokratisk legitimitet: Ansvarliggjøring	132
2.5.6	Faglig forsvarlighet og egenverdi	134
2.5.7	Mekanismer for innramming av faglig makt	136
2.5.8	Upersonlige former for makt og tillit som normativt ideal	137
2.6	Oppsummering: Delegering som middel for å bygge, omprioritere, justere og forme institusjonell kapasitet	140

Kapittel 3

Det juridiske delegeringsbegrepets omfang og kravet til personell

	hjemmel	143
3.1	Problemstilling og tidligere litteratur	143
3.1.1	Oversikt og metodisk innledning	143
3.1.2	Tidligere litteratur	143
3.1.3	Skisse av problemstillingene videre	146
3.2	Hva er omfanget av delegeringsbegrepet?	147
3.2.1	Utgangspunkter og presisering av problemet	147
3.2.2	Det tradisjonelle forvaltningsrettslige perspektivet på organisering: Vedtaksbegrepet og myndighetsutøvelse	147
3.2.3	Det instrumentelle begrepet om organisering som det tradisjonelle begrepets grunnlag	150
3.2.4	En alternativ tilnærming: Organisering av det offentliges ansvar og oppgaver som et forvaltningsrettslig spørsmål	155
3.2.5	Oppsummering	157
3.3	Begrepet personell hjemmel og det personelle hjemmelskravet	158
3.3.1	Personell hjemmel som svar på det personelle spørsmål: Bidrag til en normteoretisk presisering	158
3.3.2	Særlig om mandat som rettsposisjon: Muligheten til å innfri det offentliges forpliktelser, på det offentliges vegne	162
3.3.3	Kort om virkningene av mangel på ulike typer personell hjemmel	164
3.3.4	Et offentligrettslig krav om personell hjemmel?	166
3.3.5	Eksempler på praktiseringen av et særlig offentligrettslig personelt hjemmelskrav	167

3.3.6	Hvorfor bør det gjelde særlige krav til hvordan det offentlige organiserer sin virksomhet?	172
3.4	Hvilke personelle hjemler kan holdes utenfor delegeringsreglene?	176
3.4.1	Presisering av problemet: De alminnelige delegeringsreglenes betydning for innfrielse av personelle hjemmelskrav	176
3.4.2	Nærmere om grensedragningen: Åpenbare tilfeller og skisse av uklarheten	179
3.4.3	Alternative eller supplerende regler?	181
3.4.4	Kriterier for avgrensningen. Terminologi	184
3.4.5	Forvaltningsrettens begrep om offentlig myndighetsutøvelse	185
3.4.6	Erstatningsrettens begrep om offentlige ansvarsoppgaver	187
3.4.7	Oppsummeringsvis: Risiko for å påvirke borgernes reelle rettssikkerhet?	191
3.5	Noen særlige spørsmål	192
3.5.1	Forholdet mellom det personelle og det materielle hjemmelskravet. Er det personelle hjemmelskravet en del av legalitetsprinsippet?	192
3.5.2	Må personelle hjemler utformes med en bestemt grad av presisjon?	196
3.5.3	Grensetilfellet: Lovgivning via henvisning	197
3.6	Tolkning av personelle hjemler	200
3.6.1	Eksempler på ulike måter personelle hjemler angis på i lovgivning og delegeringsvedtak	200
3.6.2	Tolkning av personelle hjemler i lys av muligheten til å delegere	204
3.6.3	Institusjonell oppbygning som argument i tolkningen	205
3.6.4	Sakens viktighet, prinsipielle eller politiske karakter	207
3.6.5	Faglighet og rettssikkerhet	212
3.6.6	Oppsummering	217
3.7	Oppsummering og konklusjon	217

Kapittel 4

	Rettsgrunnlag for delegering	219
4.1	Innledning	219
4.1.1	Oversikt og metodisk innledning	219
4.1.2	Om sammenhengen mellom dette kapittelet og senere kapitler	220
4.2	Begrepene delegering og organisering ved spørsmål om delegeringsadgang: Særlig om formålet med å delegere	220
4.2.1	Hva er formålet ved å delegere? Dekonstruksjonen av delegeringsbegrepet i den norske diskusjonen	220

4.2.2	Betydningen av å delegere: Opp og nedbygging av institusjonell kapasitet	223
4.2.3	Er det mulig å begrense delegeringsadgang? Delegeringsdeterminisme og annen fatalisme	227
4.2.4	Hvordan vurdere delegeringsadgang? Delegeringens formål og organers mandater	231
4.2.5	Hvorfor er det vanskelig å vurdere hva som er et organs mandat?	233
4.2.6	Oppsummering	238
4.3	Strukturering av vurderingen av om et organ har delegeringsadgang	238
4.4	Hvem har normalt delegeringsadgang? Delegering nedover i sentralforvaltningen	239
4.4.1	Regjeringens kompetanse til å delegere: Grl. § 3	239
4.4.2	Innholdet i Grl. § 3 og det institusjonelle perspektivet på Grl. § 3	241
4.4.3	Delegering til andre rettssubjekter fra Regjeringen i forvaltningspraksis	243
4.4.4	Om andre statlige forvaltningsorganers kompetanse til å delegere eller delegering av Regjeringen og andres kompetanse til å delegere	245
4.4.5	Videredelegering i andre tilfeller	247
4.4.6	Intern delegering, kollegiale organer og hva er samme organ	248
4.4.7	Særlig om delegering av saksbehandlingsoppgaver	250
4.4.8	Oppsummering	256
4.5	Hvem har normalt delegeringsadgang? Kommunalforvaltningen: Kommuneloven §§ 5-3 og 5-4	256
4.5.1	Utgangspunkter	256
4.5.2	Bakteppe: liberaliseringen av kommunenes adgang til å delegere i 1992	257
4.5.3	Delegeringsadgang etter kommuneloven § 5-3	258
4.5.4	Delegering ut av kommunen: Kommuneloven § 5-4	260
4.5.5	Tolkningen av kommuneloven § 5-4 første ledd: Kan kommunen i utgangspunktet delegere eksternt?	261
4.5.6	Organisering av oppgaver og delegering ut av kommunen etter kommuneloven av 1992	264
4.5.7	Oppsummering	266
4.6	Den ulovfestede delegeringslæren	266
4.6.1	Innledning	266
4.6.2	Utviklingstrekk: Utviklingen av Høyesteretts syn på delegeringsadgang	267

4.6.3	Praktiske behov eller avlastning som begrunnelse for å delegere	270
4.6.4	Oppsummering	272
4.7	Utgangspunkter til en substansiell vurdering av delegeringsadgang	273
4.7.1	Oppsummering og formulering av problemet videre	273
4.7.2	Vurderingstemaet: Tilfører delegeringen et mandat i naturlig forlengelse av delegatens etablerte mandat	275
4.7.3	Fortolkning av mandat	278
4.7.4	Ulemper ved delegering: Demokratisk underskudd, styringsproblemer og andre uintenderte konsekvenser som vil oppstå	283
4.7.5	Oppsummering	293
4.8	Selve beslutningen om å delegere	294
4.8.1	Saksbehandlingskrav til delegering	294
4.8.2	Formkrav til delegeringer	297
4.9	Oppsummering	299

Kapittel 5

	Virkningene av delegering innenfor ulike ansvarsformer	301
5.1	Innledning og problemstilling	301
5.1.1	Oversikt og metodisk innledning	301
5.1.2	Delegering og ansvarsbegrepet: Tidligere litteratur og et normativt utgangspunkt	301
5.2	Det differensierte ansvaret	304
5.2.1	Ansvarsbegrepet	304
5.2.2	Første problemstilling: Kan man overlate eget ansvar til delegaten? Skillet mellom kravet til gjennomføring og kravet til beslutningen	306
5.2.3	Annen problemstilling: Hvordan kompenserer de ulike ansvarsformene for at ansvar kan overlates?	310
5.2.4	Differensieringen av ansvarsformene	311
5.2.5	Avgrensninger	313
5.3	Konstitusjonelt ansvar	314
5.3.1	Om riksrettens rolle	314
5.3.2	Utviklingslinjer: Forsøkene på å kompensere for at statsråden delegerer	316
5.3.3	Kosmo-utvalgets reform i 2007	318
5.3.4	Riksrettens jurisdiksjon: «Konstitusjonelle plikter»	320
5.3.5	Konstitusjonelt ansvar og delegering	325
5.3.6	Oppsummering	328

5.4	Parlamentarisk ansvar	328
5.4.1	Påvirker delegering anledningen til å vedta mistillit?	328
5.4.2	Det parlamentariske ansvaret som ansvar for statens strukturelle makt	330
5.4.3	Oppsummering	334
5.5	Ansvar for gyldigheten av forvaltningsvedtak	334
5.5.1	Prosessretten som ramme for forvaltningens ansvar for gyldigheten av egne vedtak	334
5.5.2	Skal man saksøke «siste instans» eller «klageorganet»?	336
5.5.3	Kan man noen gang saksøke det delegerende organ hvis dette ikke er direkte involvert i saken?	338
5.5.4	Oppsummering	340
5.6	Erstatningsansvar	340
5.6.1	Innledning og omtale av forholdet mellom de erstatningsrettslige og forvaltningsrettslige hensynene	340
5.6.2	Kort om grunnvilkårene skade og årsakssammenheng	342
5.6.3	Skadeserstatningsloven § 2-1, arbeidsgiveransvaret eller ansvar for virksomhet	343
5.6.4	Arbeidsgiveransvar for manglende kontroll med delegater	345
5.6.5	Identifikasjonsbegrepet og ulike grunnlag for identifikasjon	349
5.6.6	Oppdragsgiveransvar for delegaters skadegjørende handlinger .	350
5.6.7	Argument fra analogi til kontraktsmedhjelperansvar	355
5.6.8	Sammenfatning, vurderinger og konklusjon	357
5.6.9	Særskilt om oppreisningserstatning og organansvar	358
5.6.10	Regress mellom delegerende organ og delegat	360
5.6.11	Oppsummering	362
5.7	Foretaksstraff	362
5.8	Derogative virkninger av delegering	364
5.8.1	Problemet: Situasjoner hvor delegater kan motta et mandat uten å måtte respektere de samme kravene som det delegerende organ	364
5.8.2	Hvorfor kreve at derogatoriske virkninger unngås?	365
5.8.3	Legislativ håndtering av derogatoriske virkninger	366
5.8.4	Håndtering av derogatoriske virkninger i rettsanvendelsen	368
5.8.5	Oppsummering	373
5.9	Oppsummering	373

Kapittel 6

Det delegerende organs hierarkiske ansvar for sin delegat	375
6.1 Innledning: Ansvar, styring og kontroll	375
6.1.1 Oversikt og metodisk innledning	375
6.1.2 Krav om styring og kontroll som mekanisme for å forhindre at ansvar overlates	375
6.1.3 Tidligere behandling i juridisk litteratur	376
6.2 Begrepet om hierarkisk ansvar i en moderne forvaltningsstruktur	379
6.2.1 Utgangspunkt: Differensieringen av den hierarkiske styringsformen	379
6.2.2 Begrepene styring, kontroll og styringsteknologier	383
6.2.3 Det hierarkiske ansvaret	386
6.3 Rettslige utgangspunkter	396
6.3.1 En alminnelig regel om at delegering skaper et hierarkisk ansvar?	396
6.3.2 Hvordan skal det delegerende organs hierarkiske ansvar håndheves? Institusjonelle spørsmål	400
6.3.3 Stortingets håndheving av det delegerende organs hierarkiske ansvar. Særlig om forholdet mellom delegering generelt og delegering av forskriftsmyndighet	403
6.4 Kontroll	405
6.4.1 Overgang og ny problemstilling	405
6.4.2 Hvilken informasjon må innhentes?	405
6.4.3 Det delegerende organs evne til å evaluere informasjonen	408
6.4.4 Eksempel: Oslo kommunes tilsyn med tjenester etter hol. kapittel 9	410
6.4.5 Effektivisering av kontrollen?	412
6.4.6 Oppsummering	414
6.5 Styring	414
6.5.1 Problemstilling	414
6.5.2 Klagebehandling og omgjøring	415
6.5.3 Instruksjonsmyndighet	419
6.5.4 Styring via økonomiske tiltak	444
6.5.5 Styring via insentiver	445
6.5.6 Oppsummering	448
6.6 Oppsummering: Minstekrav	449
6.7 Retningslinjer for vurderingen av om det delegerende organs ansvar er ivarettatt	450
6.7.1 Problemstillingen	450

6.7.2	Politisk fastsetting av ansvaret: Uavhengighet og grader av slik – en kort begrepsmessig diskusjon	450
6.7.3	Tolkning av rettslig grunnlag for uavhengighet	453
6.7.4	Omfanget av delegeringen og mandatets innhold	457
6.7.5	Eksisterende kontrollordninger som grunnlag for modifikasjon av det delegerende organs ansvar. Det delegerende organs ansvar som et ansvar i siste instans	458
6.7.6	Særlig om det hierarkiske ansvar ved delegering til private	461
6.7.7	Foreløpig oppsummering	466
6.7.8	Om «risikobasert styring» som grunnlag for å ivareta det delegerende organs ansvar	466
6.7.9	Oppsummering	474
6.8	Oppsummering	474

Kapittel 7

Konklusjon	476
-------------------------	-----

7.1	Delegeringsbegrepet som teoretisk ramme for den rettslige reguleringen av forvaltningen og de alminnelige delegeringsreglenes innhold	476
7.1.1	Delegeringsbegrepet	476
7.1.2	Delegering av mandat og tildeling av personell hjemmel	478
7.1.3	Delegeringsadgang og delegatens etablerte mandat	479
7.1.4	Det differensierte ansvaret	480
7.1.5	Det hierarkiske ansvaret	481
7.2	Delegeringsreglenes skjeve universalisme	483
7.2.1	Fra embedsmenn og korporative interesser til økonomisk-administrative styringsprofesjoner	483
7.2.2	Delegeringsreglenes skjevhet	487
7.2.3	Konflikten mellom styring, faglighet og rettslige normer: Mot en autonom forvaltningspolitikk?	488
7.3	Reformbehov	492

Kilder	494
---------------------	-----

Lover og forskrifter	517
-----------------------------------	-----

Norske rettsavgjørelser og uttalelser	523
--	-----

Internasjonale rettsavgjørelser	526
--	-----

Saksregister	527
---------------------------	-----

Sammendrag

Temaet i denne boken er delegering, som er en sentral del av styringen og organiseringen av offentlig forvaltning. Å delegere blir i juridisk forstand forstått som å tildele kompetanse mellom organer i offentlig sektor, og utenfor, på en måte som opprettholder den hierarkiske styringskjeden, og sikrer at ansvar bevares innenfor forvaltningen. Adgangen til å delegere, samt ansvarsforholdene ved delegering, er klassiske stats- og forvaltningsrettslige problemer, med Grunnloven §§ 3 og 12, samt det man ofte kaller «delegeringslæren», som utgangspunkt. Forståelsen av delegeringsreglene har i all hovedsak ligget fast, og de har vært tilpasset en klassisk byråkratisk organisasjonsform med myndighetsutøvelse overfor borgere, i nær kontakt med politisk ledelse, som forvaltningens sentrale oppgave.

Ekspansjonen og differensieringen av forvaltningen medfører nye utfordringer, knyttet til hvordan de mer sammensatte formene for makt som delegering til lavere nivåer skaper, kan kontrolleres og styres på demokratisk måte. Kompleksiteten i saksbehandling, og statens økte ansvar for velferdstjenester er ytterligere elementer som boken undersøker hvordan delegeringsbegrepet kan favne om.

Boken inngår til den dogmatiske stats- og forvaltningsrettsvitenskapen og baserer seg på en institusjonell form for begrepsanalyse som beskrives i metodekapittelet. Boken bruker samtidig rettsteori, rettssosiologi og teoretisk kunnskap fra andre fagdisipliner for å belyse de særlige spørsmål som en moderne forvaltning skaper behov for å avklare. Den gir derfor også et selvstendig bidrag til spørsmålet om hvordan stats- og forvaltningsrett kan og bør skrives.

Kapittel 1 presenterer tidligere forskning. Der vises det at hovedfokuset i forvaltnings- og statsretten har vært på formelle spørsmål om kompetansefordeling og instruksjonsmyndighet, og man har antatt at disse problemene har begrenset normativ betydning. Det mangler også diskusjoner om det samfunnsteoretiske og normative rammeverket som retten og rettsvitenskapen skal legge til grunn for å besvare disse spørsmålene.

Kapittel 2 fordypet seg i disse teoretiske og normative spørsmålene, i tillegg til å redegjøre for bokens metodiske utgangspunkter. Boken forsvarer en posisjon der «gjeldende rett» bør analyseres som bygget på visse begrepsmessige forutsetninger

og systematiske sammenhenger som kan analyseres i lys av og kobles til en sosial og historisk kontekst.

Disse forutsetningene er dels av samfunnsteoretisk art, og i samme kapittel behandles sentrale teorier om statens organisering innen retts- og samfunnsvitenskaper, herunder organisasjonsteori. Først behandles juridiske teorier om statens organisering. Deretter behandles instrumentelle samfunnsteoretiske tradisjoner, særlig prinsipal-agent-teori. Boken stiller seg kritisk til slike teorier, for ikke å anerkjenne i tilstrekkelig grad hvordan makt i staten er forankret i institusjonelle og strukturelle omstendigheter. Boken utvikler på den bakgrunn et begrep om statens makt som *institusjonell kapasitet*. Kapasiteten har et *nivå* i kvalitativ og kvantitativ forstand: Nivået sikter til en evne til å forme *noe* i *en bestemt grad*. Kapasiteten vil samtidig ha en *form*, eller et *grunnlag*, som kommer til uttrykk som en bestemt *institusjonalisering* og *organisering*. Her bygger boken videre på institusjonell rettsteori, systemteori og materialistisk rettsteori. Denne indre sammenhengen mellom form og innhold er avgjørende, fordi det innebærer å forstå statlige former for makt som bygget på flere typer grunnlag, som kontinuerlig må reproduseres. Den juridiske makten som tildeles ved delegering kan i et slikt perspektiv forstås som å supplere, og selv suppleres av faglige, politiske, økonomiske, materielle, fysiske og andre former for makt. Delegering kan følgelig forstås som et ledd i å flytte eller omforme en slik institusjonell kapasitet. Delegering vil også tilføre rettslig *legitimitet* og styrke, til de formene for institusjonell kapasitet som delegatens virksomhet bygger på.

Kapittelet diskuterer deretter de normative spørsmålene en slik teoretisk forståelse av delegeringsreglene innebærer, basert på politisk-teoretisk litteratur. I utgangspunktet *bør* delegeringsreglene legge til rette for vekst i nivået til den institusjonelle kapasiteten, for å realisere demokratiets målsetninger. Delegeringsreglene bør samtidig forhindre kortsiktighet, og forsøk på å omdisponere institusjonell kapasitet som ikke tar høyde for den sammenvevde karakteren av denne kapasiteten. Spesifikt *bør opp- og nedbygging* av institusjonell kapasitet som konkret kan true rettssikkerheten til borgeren, unngås. Videre bør delegeringsreglene sikre at den institusjonelle kapasiteten har en så *demokratisk* og *faglig forsvarlig* form som mulig. Jeg argumenterer for å vektlegge å bygge *personlige* heller enn upersonlige former for makt.

Kapittel 3 begynner den dogmatiske diskusjonen. Kapittelet diskuterer hvor omfattende delegeringsbegrepet skal være, og foreslår en utvidet forståelse av delegering som enhver tildeling av et offentlig mandat fra et ansvarlig organ til en delegat. Et slikt begrep vil bedre reflektere at organisering er et viktig spørsmål i hele forvaltningen, og ikke bare ved kompetanseutøvelse. De hensyn delegeringsreglene skal ivareta kan dermed også ivaretas så lenge noen utøver makt på vegne av det offentlige. For å operasjonalisere et slikt begrepsmessig utgangspunkt, diskuteres det videre om det er grunnlag for et krav til personell hjemmel. Det undersøkes om man for å kunne inneha offentlige rettsposisjoner, innfri mandater eller bruke myndig-

het, behøver å være personelt hjemlet som forvaltningens representant. Kapittelet diskuterer videre unntak fra det offentligrettslige personelle hjemmelskravet, og tolkningsprinsipper for å vurdere tildelinger av personell hjemmel.

Hvis kapittel 3 forklarer hvem som i utgangspunktet er utpekt som rette organ for å håndtere et bestemt mandat, handler kapittel 4 om hvordan man kan *endre* hvilket organ som på denne måten er utpekt, ved hjelp av delegering. Kapittelet tar utgangspunkt i at delegering behøver et rettslig grunnlag, og at de enkelte rettslige grunnlagene ofte kan utledes fra organers institusjonelle plassering innenfor den bredere forvaltningens organisering. Sentrale kompetansegrunnlag som Grunnloven og kommuneloven, drøftes. Kapittelet spør også om disse kompetansegrunnlagene kan beskjæres (og i visse tilfeller suppleres) av det som har vært kalt den ulovfestede delegeringslæren. Kapittelet undersøker grunnlaget for å forstå læren som et krav om at delegering må gjøre at oppgaven løses bedre enn den ville gjort om delegeringen ikke ble gjennomført, og dermed styrker statens institusjonelle kapasitet. Dette operasjonaliseres i en vurdering av om delegeringen ligger innenfor eller i naturlig forlengelse av delegatens overordnede mandat, formål eller samlede ansvarsområde. Kapittelet utvikler derfor også enkelte prinsipper for å fortolke delegatens mandat, og å vurdere om en konkret delegering faller innenfor dette.

Kapittel 5 drøfter to problemstillinger. Den første er om ansvar kan overlates til andre ved å tildele dem et mandat om å løse de oppgaver ansvaret krever. Den andre er hvordan de ulike ansvarsformene forvaltningen er underlagt kompenserer for muligheten forvaltningen har til å overlate ansvar til andre ved å delegere. Den første problemstillingen besvares bekreftende. Det finnes ikke en generell regel som forbyr delegeringer, der virkningen av delegeringen ville vært å overlate ansvar til andre. Kapittelet drøfter derfor i hovedsak ulike måter å *kompensere* for forvaltningens mulighet til å overlate ansvar til andre på. Det konstitusjonelle, parlamentariske, erstatningsrettslige, og strafferettslige ansvaret drøftes mer inngående, og det diskuteres hvordan de kompenserer for muligheten til å delegere, for eksempel slik erstatningsretten kombinerer særskilte krav til kontroll med delegater, og identifikasjonsregler.

Kapittel 6 tar utgangspunkt i funnene i kapittel 5, som var at det ikke eksisterer prinsipielle hindre for at ansvaret for delegatens virksomhet pulveriseres ved delegering. Kapittelet diskuterer først om delegering kan sies å utløse et *hierarkisk ansvar* for det delegerende organet. Det drøftes videre om muligheten for forsvarlig ivaretagelse av dette ansvaret er et minstekrav ved delegering. Deretter vurderes det hva som er det nærmere innholdet i det hierarkiske ansvaret. To aspekter identifiseres. Det første aspektet som drøftes er om det delegerende organet har et ansvar for å sikre gjennom styring og kontroll, at delegaten er i stand til å håndtere sitt mandat på forsvarlig vis. Det andre aspektet er om dette ansvaret også innebærer å skulle sikre delegaten tilstrekkelig autonomi til å håndtere mandatet.

Kapittel 7 oppsummerer og presenterer bokens sentrale funn. Boken forsøker gjennom de ulike kapitlene å bygge et system. Delegering forstås som å handle om å flytte mandater til å løse forvaltningsoppgaver, til organer som er egnet til dette fordi de besitter eller kan bygge opp en bestemt institusjonell kapasitet. Samtidig stilles det krav om at delegeringen opprettholder denne kapasitetens faglige, demokratiske og rettsstatlige form. Det delegerende organ må derfor sikre de organisatoriske og strukturelle betingelsene for at mandatet kan håndteres på forsvarlig vis.

Summary in english

The theme of this book is delegation, a central aspect of governance and organization in public administration. In a legal perspective, delegation is understood as the transfer of authority between entities in and outside the public sector in a manner that preserves the hierarchical chain of command and ensures accountability within the state. The legal basis for delegation, as well as the responsibilities associated with it, are classic issues in constitutional and administrative law. The Norwegian Constitution §§ 3 and 12, as well as the doctrine of delegation, serves as key reference points. The rules governing delegation have largely remained stable, tailored to a traditional bureaucratic organizational model in which the primary task of agencies remain exercising authority through regulations or other decisions, while remaining in close contact with political leadership.

The expansion and diversification of the public administration introduce new challenges, particularly regarding how the more complex forms of power created by delegation to lower levels can be controlled and governed democratically. The book explores how the concept of delegation can be adapted to address the increasing complexity of administrative processes and the welfare state.

The book is part of administrative and constitutional legal science and relies on institutional conceptual analysis. It draws on legal theory, sociology of law, and theoretical insights from other disciplines to analyze, assess, and critique the concept of delegation in legal dogmatics. The book thus contributes to the discussion on what administrative and constitutional legal science should be.

Chapter 1 reviews prior research, highlighting that administrative and constitutional law has given a predominant role to formal issues regarding distribution of authority. It notes that the socio-theoretical and normative framework behind this jurisprudence, has been underdeveloped.

Chapter 2 delves into theoretical and normative questions, along with the book's methodological choices. It argues that the law *de lege lata* should be analyzed as rooted in conceptual assumptions and systematic relationships between law and social and historical contexts. The chapter critically examines key theories about the state's organization, such as organization theory and principal-agent theory, and

develops a concept of state power as institutional capacity. This capacity reflects the state's ability to shape outcomes and is grounded in specific institutional and organizational frameworks.

Chapter 3 begins the legal dogmatic discussion by proposing a broader understanding of delegation as any allocation of a public mandate from one responsible body to another. This approach reflects the significance of organizational questions throughout the administration. The chapter also discusses the legal basis for delegating mandates and principles for interpreting and evaluating such allocations.

Chapter 4 examines how the legal basis for delegation is established and the extent to which unwritten delegation principles (e.g., the doctrine of delegation) might modify or supplement formal rules. It proposes that delegation should enhance the state's institutional capacity by ensuring tasks are handled better than they would without delegation. This should be considered by asking whether the delegation at hand lies within or in a legitimate extension of the area of responsibility of the potential delegate.

Chapter 5 addresses the transfer of responsibility through delegation, and thus pulverize accountability. It confirms that delegation can pass responsibility to another entity and explores how different forms of administrative accountability-mechanisms (e.g., constitutional, parliamentary, civil liability, tort and criminal accountability) compensate for the potential dispersion of accountability caused by delegation.

Chapter 6 investigates whether delegation creates hierarchical responsibility for the delegating entity, and what this entails. It identifies two key aspects. Agencies delegating their tasks must ensure that the delegate has sufficient autonomy to perform their mandate responsibly, while simultaneously ensuring mechanisms for effective oversight, control and governance of the delegate.

Chapter 7 concludes by summarizing the findings. Delegation is understood as the transfer of mandates to entities suited to handle administrative tasks due to their institutional capacity or potential to build such capacity. The process must maintain the professional, democratic, and legal form of the capacity, with the delegating body ensuring that mandates are managed responsibly within these structural conditions.

KAPITTEL 1

Innledning

1.1 Tema og vitenskapelig ramme rundt boken

Temaet i denne boken er *delegering*, som er en sentral del av styringen og organiseringen av offentlig forvaltning. Å delegere blir i juridisk forstand forstått som å tildele kompetanse mellom organer i offentlig sektor, på en måte som opprettholder den hierarkiske styringskjeden, og sikrer at ansvar bevares innenfor staten. Adgangen til å delegere, samt ansvarsforholdene ved delegering, er klassiske stats- og forvaltningsrettslige problemer, med Grunnloven §§ 3 og 12, samt det man ofte kaller «delegeringslæren», som utgangspunkt. Problemstillingene er del av den alminnelige stats- og forvaltningsretten, der utøvelse og regulering av heteronom kompetanse innenfor materielle, prosessuelle og personelle skranker, danner omdreiningspunktet. Man kan delegere ulike typer myndighet og oppgaver. Delegering kan skje på alle nivåer i forvaltningen. Det kan delegeres innad i et organ eller mellom ulike organer. Det kan også delegeres til eksterne aktører, mellom kommuner, og forskjellige offentlige institusjoner. Temaet spenner fra miljødirektoratets oppdragsdelegeringer til statsforvalteren i enkeltstående dispensasjonssaker i den ene enden, til delegeringer av ansvaret for å drifte hele barnevernsinstitusjoner med saksbehandling, vedtak og tvang, i den andre. De prinsipielle spørsmålene vil være ulike for de ulike typene delegering.

Regelverket reiser viktige prinsipielle spørsmål, men det er sjelden store uenigheter. Primært blir delegering håndtert som et teknisk spørsmål om fordeling av myndighet blant ulike personer og organer, kombinert med enkelte begrensede diskusjoner om instruksjonsmyndighet som grunnlag for å opprettholde styrings- og ansvarsrelasjonene. Den tidligere forskningen på disse spørsmålene kommer jeg tilbake til nedenfor i punkt 1.4. Denne boken tar sikte på å gi bidrag til flere av de klassiske diskusjonene, men også å åpne nye.

Forståelsen av delegeringsreglene har i all hovedsak ligget fast siden de først ble aktualisert og tilpasset statens første ekspansjon i mellom- og etterkrigstiden. Reglene er tilpasset en klassisk byråkratisk organisasjonsform med myndighetsutøvelse overfor borgere, i nær kontakt med politisk ledelse, som forvaltningens sentrale oppgave. Ekspansjon av statens størrelse og interne differensiering i hele

perioden frem til i dag gjør det nødvendig å diskutere reglene på ny. Hovedtrekkene i disse endringene gjennomgås nedenfor i punkt 1.3. Statens innflytelse over både samfunnet og de ytre ledd av forvaltningen, er i mindre grad utelukkende basert på politiske og juridiske former for makt. Makten er fortsatt basert på delegering innenfor rammene av reglene for den utøvende statsmakt, men den er også faglig, økonomisk, teknologisk, forankret i internasjonale nettverksstrukturer, markeder og sivilsamfunnsorganisasjoner, styrt av budsjetter og tildelingsbrev, innenfor materielle og organisatoriske strukturer. Dette medfører nye utfordringer, knyttet til hvordan de mer sammensatte formene for makt som delegering til lavere nivåer skaper, kan kontrolleres og styres på demokratisk måte. Her spiller også diskusjonene om kompleksiteten i saksbehandling, og statens økte ansvar for velferdstjenester inn: Kan delegeringsbegrepet fungere for å forstå *hele* forvaltningen, og sikre en mer enhetlig regulering av statens ansvar, eller er forvaltningsrett og delegeringsreglene primært skranker på kompetanseutøvelse, og det klassiske byråkratiet?

Målet med boken er å gi bidrag til å svare på disse spørsmålene. Boken inngår i *rettsdogmatikken* som fagfelt, samtidig som jeg argumenterer for at rettsdogmatikken bør baseres på et tydelig normativt- og sosioteoretisk rammeverk, se nedenfor i punkt 2.3. I tillegg til utførlige begreps- og institusjonsanalyser som innledning til hvert enkeltkapittel, vil spesielt kapittel 1 og 2 løfte renere rettsteoretiske og retts-sosiologiske perspektiver. Prosjektet slites imidlertid ikke mellom å være en type rettsdogmatikk, eller en type rettsteori- eller rettssosiologi, og bør ikke forstås ut fra slike, mer abstrakte, kategorier. Med fordel bør prosjektet heller forstås som en videreutvikling av en type stats- og forvaltningsrettsvitenskap. Behovet for så mange perspektiver er i forlengelsen en konsekvens av stats- og forvaltningsrettens utvikling, herunder utviklingen i den forvaltningen som skal reguleres. Denne utviklingen beskrives utførlig nedenfor i punkt 1.3, men påvirker især forholdet mellom juridiske, politiske og ulike faglige aktører innenfor og utenfor forvaltningen. Stats- og forvaltningsrettsvitenskap kan ha en viktig rolle i å legge til rette for organisatoriske prosesser hvor flere aktører og hensyn får plass enn i dag. Boken er i så måte et mer allment bidrag til hvordan man kan og dels bør skrive stats- og forvaltningsrett, og vil derfor ha interesse ut over delegeringstematikken. Boken bruker rettsteori, rettssosiologi og teoretisk kunnskap fra andre fagdisipliner for å analysere, vurdere og eventuelt kritisere stats- og forvaltningsrettens begrep om delegering og den teoretiske strukturen for forståelsen av den juridiske reguleringen av delegering. Begrepene nyttiggjøres deretter i en systematiserende rettsdogmatisk fortolkning av delegeringsreglene innenfor den alminnelige stats- og forvaltningsretten. Til syvende og sist er målet å sikre at stats- og forvaltningsrettens sentrale verdier om rettsikkerhet, demokratisk legitimitet og faglig forsvarlighet, ivaretas, også i nye omstendigheter.

Kilder

Statsrådsforedrag

PRE-2020-06-19-1245, PRE-2020-06-19-1246 (Delt ikraftsetting av lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.) og delegering av kongens myndighet Kongelig resolusjon. Statsråd Monica Mæland)

PRE-2021-12-22-3828 (Endringer i departementsstrukturen og i ansvarsdelingen mellom departementene Kongelig resolusjon. Statsminister Jonas Gahr Støre)

Norske lovforarbeider, stortingsmeldinger og forhandlinger i

Stortinget

NOU-er

NUT 1958: 3 Spørsmålet om mer betryggende former for den offentlige forvaltning.

NUT 1958: 8 Utkast med motiver til lov om Statens og kommunenes erstatningsansvar.

NUT 1964: 3 Innstilling II fra komiteen til å utrede spørsmålet om barns og foreldres og arbeidsgivers erstatningsansvar m.m.

NOU 1972: 5 Programbudsjettering.

NOU 1972: 30 Sosiale tjenester.

NOU 1972: 38 Stortingets kontroll med forvaltningen.

NOU 1974: 43 Nemnder i forvaltningen.

NOU 1974: 53 Mål og retningslinjer for reformer i lokalforvaltningen.

NOU 1975: 9 Regelverk for statens anskaffelsesvirksomhet (REFSA).

NOU 1976: 1 Leger og tannlegers rettigheter og plikter.

NOU 1982: 3 Maktutredningen sluttrapport.

NOU 1984: 23 Produktivitetsfremmende reformer i statens budsjettssystem.

NOU 1985: 18 Lov om sosiale tjenester m.v.

NOU 1988: 28 Med viten og vilje.

NOU 1989: 5 En bedre organisert stat?

NOU 1989: 11 Straffansvar for foretak.

NOU 1990: 13 Ny lov om kommuner og fylkeskommuner.

NOU 1991: 26 Om bruk av styrer i statlige virksomheter.

NOU 1991: 28 Mot bedre vitende? Effektiviseringsmuligheter i offentlig sektor.

NOU 1993: 33 Helsepersonells rettigheter og plikter.

NOU 1995: 17 Om organisering av kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

NOU 1997: 19 Et bedre personvern.

NOU 1997: 21 Offentlige anskaffelser.

NOU 2000: 21 Strategi for sysselsetting og verdiskaping.
 NOU 2001: 32 A Rett på sak.
 NOU 2002: 6 Lov om samvirkeforetak.
 NOU 2003: 19 Makt- og demokrati, sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen.
 NOU 2003: 30 Ny offentlighetslov.
 NOU 2003: 34 Mellom stat og marked, Selvstendige organisasjonsformer i staten.
 NOU 2004: 13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning, om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver.
 NOU 2004: 18 Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene: Samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester.
 NOU 2006: 14 Gransking av Utlendingsdirektoratet.
 NOU 2011: 10 I velferdsstatens venterom: Mottakstilbudet for asylsøkere.
 NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen.
 NOU 2015: 14 Bedre beslutningsgrunnlag, bedre styring.
 NOU 2016: 4 Ny kommunelov.
 NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov.
 NOU 2019: 14 Tvangsbegrensningsloven.
 NOU 2019: 23 Ny opplæringslov.
 NOU 2020: 9 Blindsonen – Gransking av feilpraktiseringen av folketrygdlovens oppholdskrav ved reiser i EØS-området.
 NOU 2020: 13 Private aktører i velferdsstaten.
 NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien.
 NOU 2021: 9 Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv.
 NOU 2023: 9 Generalistkommunesystemet: Likt ansvar – ulike forutsetninger.
 NOU 2023: 11 Raskt og riktig: En helhetlig gjennomgang av klage- og ankesystemet i Arbeids- og velferdsetaten og trygderetten.
 NOU 2023: 19 Læring, hvor ble det av deg i alt mylderet?
 NOU 2024: 7 Norge og EØS: Utvikling og erfaringer.

Proposisjoner

Ot.prp. nr. 22 (1964–1965) Om lov om visse statsbedrifter m.m.
 Ot.prp. nr. 23 (1964–1965) Om vegtrafikklov.
 Ot.prp. nr. 38 (1964–1965) Om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
 Ot.prp. nr. 38 (1964–1965) Om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker.
 Ot.prp. nr. 48 (1965–1966) Om lov om skadeserstatning i visse forhold.
 Ot.prp. nr. 27. (1968–1969) Om lov om ikraftsettelse av forvaltningsloven og om endringer av saksbehandlingsregler i forvaltningsloven og andre lover.
 Ot.prp. nr. 41 (1975–1976) Om arbeidstid, oppsigelsesvern, arbeidstilsyn m.v. i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø.
 Ot.prp. nr. 1 (1979–1980) Om lov om leger og om lov om tannleger.
 Ot.prp. nr. 11 (1979–1980) Om lov om vern mot forurensning og om avfall (Forurensningsloven).
 Ot.prp. nr. 36 (1980–1981) 1. Om lov om helsetjenesten i kommunene. 2. Om lov om endringer i lov av 5. juni 1964 nr. 2 om sosial omsorg. 3. Om lov om planlegging av og forsøksvirksomhet i sosialtjenesten og helsetjenesten i kommunene.
 Ot.prp. nr. 66 (1981–1982) Om lov om helsetjenesten i kommunene.

- Ot.prp. nr. 74 (1987–1988) Om lov om endring i lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) og i lov av 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter.
- Ot.prp. nr. 27 (1990–1991) Om lov om endringer i straffeloven m.m. (straffansvar for foretak).
- Ot.prp. nr. 29 (1990–1991) om lov om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven).
- Ot.prp. nr. 42 (1991–1992) Om lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- Ot.prp. nr. 59 (1992–1993) Om tilpasning av særlovgivningen til ny kommunelov.
- Ot.prp. nr. 39 (1993–1994) Om lov om endringer i Plan- og bygningsloven.
- Ot.prp. nr. 13 (1998–1999) Om lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- Ot.prp. nr. 31 (1998–1999) Om lov om erstatning ved pasientskader (pasientskadeloven).
- Ot.prp. nr. 99 (1998–1999) Om lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og i visse andre lover (fastlegeordningen).
- Ot.prp. nr. 66 (2000–2001) Om lov om helseforetak.
- Ot.prp. nr. 28 (2001–2002): Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven.
- Ot.prp. nr. 74 (2001–2002) Om lov om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova).
- Ot.prp. nr. 65 (2003–2004) Om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart.
- Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) Om lov om straff (straffeloven).
- Ot.prp. nr. 22 (2004–2005) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven (utbyggingsavtaler).
- Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) Om lov om arbeidsmiljø (arbeidsmiljøloven).
- Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) Om lov om meklings og rettergang i sivile saker (tvisteloven).
- Ot.prp. 102 (2004–2005) Om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova).
- Ot.prp. nr. 64 (2005–2006) Om lov om endringer i pasientrettslova og biobanklova (helsehjelp og forskning – personar utan samtykkekompetanse).
- Ot.prp. nr. 95 (2005–2006) Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (interkommunalt samarbeid).
- Ot.prp. nr. 51 (2006–2007) Om lov om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr).
- Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) Om lov om utlendingers adgang til riket.
- Ot.prp. nr. 75 (2007–2008) om lov om havner og farvann.
- Ot.prp. nr. 83 (2008–2009) Om lov om endringer i helsepersonelloven (opphevelse av adgangen til å delegere spesialistgodkjenningsmyndighet til private yrkesorganisasjoner).
- Prop. 91 L (2010–2011) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).
- Prop. 112 L (2010–2011) Endringer i energiloven og i enkelte andre lover.
- Prop. 49 L (2011–2012) Endringer i kommunelova m.m. (samkommune mv.).
- Prop. 56 L (2014–2015) Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (fritt behandlingsvalg).
- Prop. 64 L (2014–2015) Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005.
- Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernreform).
- Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- Prop. 64 L (2017–2018) Endringer i universitets- og høyskoleloven (NOKUTs oppgaver, eksamen og personvern mv.).
- Prop. 83 L (2017–2018) Endringer i spesialisthelsetjenesteloven (godkjenning av virksomheter og helsetjenester).

- Prop. 133 L (2020–2021) Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven.
- Prop. 116 L (2020–2021) Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (godkjenningsmodell for fritt brukervalg).
- Prop. 1 S (2021–2022) For budsjettåret 2022 under Olje- og energidepartementet
Utgiftskapitler: 1800–1840 Inntektskapitler: 4800–4820, 5582 og 5680.
- Prop. 63 L (2021–2022) Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven mv. (oppheving av lovregel om godkjenningsmodell for fritt brukervalg m.m.).
- Prop. 5 L (2022–2023) Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (avvikling av godkjenningsordningen i fritt behandlingsvalg).
- Prop. 57 L (2022–2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- Prop. 59 L (2022–2023) Endringer i vegtrafikkloven (Tolletatens testing av om fører av motorvogn er ruspåvirket).
- Prop. 62 L (2023–2024) Endringer i opplæringslova og privatskolelova (kompetansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.).

Andre utredninger

- Udarbeidet af den ved klg. Resolution af 14de November 1885 nedsatte Kommission: *Udkast til Lov om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden med Motiver*, 1896.
- Utalget til å gjennomgå og vurdere gjeldende reglementer og instruksjer for departementskontorene: *Innstilling til reglementer og instruksjer i departementskontorene*, 1966.
- Modalsli-utvalget: *Innstilling om Den sentrale forvaltnings organisasjon*, 1970.
- FAFO-rapport: *Når velferd er til salgs*, 2019.
- Ekspertutvalget for gjennomgang av allmennlegetjenesten: *Gjennomgang av allmennlegetjenesten*, 2023.

Innstillinger

- Innstilling fra desentraliseringskomiteen, Komitéen nedsatt ved kongelig resolusjon av 8. mars. 1946, Fabritius & Sønners boktrykkeri, 1952
- Innst. O. IV (1964–1965).
- Innst. O nr. 14 (1992–1993) Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), m.v.
- Innst. O nr. 41 (2005–2006) Innstilling frå justiskomiteen om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova).
- Innst. O nr. 38 (2006–2007) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen angående representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Berit Brørby og Ågot Valle om lov om endringer i lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett og lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker.
- Innst. 224 L (2014–2015) Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (fritt behandlingsvalg).
- Innst. S. nr. 297 (1955) Innstilling fra administrasjonskomiteen om tiltak for å lette den administrative arbeidsbyrden for statsrådene m.v.
- Innst. S nr. 100 (1961–1962) Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomitéen om forslag til ny § 93 i grunnloven.

- Innst. S nr. 291 (1964–1965) Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om administrasjonsordningen og forvaltningen i Industridepartementet (St.meld. nr. 36).
- Innst. S nr. 277 (1976–1977) Stortingets kontroll med forvaltningen.
- Innst. S nr. 296 (1996–1997) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. juli – 31. desember 1995.
- Innst. S nr. 210 (2002–2003) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon. Stortingets kontroll med regjering og forvaltning.
- Innst. 182 S (2015–2016) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Per-Willy Amundsen, Bent Høie, Trond Helleland, Geir Jørgen Bekkevold og Trine Skei Grande om tillegg i Grunnloven § 49 om grunnlovsfesting av lokaldemokratiet, Grunnlovsforslag fra Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Vaksdal og Ib Thomsen om endringer i Grunnloven § 49 (lokalt selvstyre/lokaldemokrati) og Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Lars Peder Brekk, Jenny Klinge, Hallgeir H Langeland og Aksel Hagen om endringer i §§ 49 og 75 i Grunnlova (grunnlovsfesting av kommunalt sjølvstyre).
- Innst. 123 S (2019–2020) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe om endring i § 49 (delegering).

Rapporter til Stortinget

- Dokument nr. 3 (1961–1962) Utredninger m.v. om Det europeiske økonomiske fellesskap i forhold til den norske Grunnlov.
- Dokument nr. 14 (2002–2003) Rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon.
- Dokument nr. 19 (2003–2004) Rapport til Stortingets presidentskap fra utvalget til å utrede alternativer til riksrettsordningen.
- Dokument nr. 16 (2011–2012) Rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven.
- Dokument 21 (2020–2021) Rapport fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon
- Dokument 8:117 S (2022–2023) Representantforslag om gransking av hvordan enslige mindreårige asylsøkere har forsvunnet fra asylmottak og omsorgssentre.
- Dokument 19 (2023–2024) Rapport til Stortingets presidentskap fra utvalget til å utrede Riksrevisjonens virksomhet.
- St.prp. nr. 121 (1955) Tiltak for å lette den administrative arbeidsbyrden for statsrådene m.v.
- St.prp. nr. 100 (1991–1992) Om samtykke til ratifikasjon av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS).
- St.tid 1948 11. februar – trontaledebatten.
- St.tid 1965 Om den administrative ordningen og forvaltningen i Industridepartementet.

Stortingsmeldinger

- St.meld. nr. 35 (1952) Retningslinjer for administrasjonen i prisdirektoratet.
- St.meld. nr. 37 (1973–1974) Om den videre utvikling av statens budsjettssystem.
- St.meld. nr. 31 (1975–1976) Administrativt utvikling- og effektiviseringsarbeid.
- St.meld. nr. 95 (1975–1976) Om Statens personalpolitikk.
- St.meld. nr. 44 (1982–1983) Om Maktutredningen.
- St.meld. nr. 37 (1990–1991) Om organisering og styring i utdanningssektoren.
- St.meld. nr. 35 (1991–1992) Om statens forvaltnings- og personalpolitikk.
- St.meld. nr. 31 (2000–2001) Kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling.

- St.meld. nr. 17 (2002–2003) Om statlige tilsyn.
 St.meld. nr. 33 (2007–2008) Eit sterkt lokaldemokrati.
 St.meld. 19 (2008–2009) Ei forvaltning for demokrati og fellesskap.
 Meld. St. 30 (2019–2020) En innovativ offentlig sektor. Kultur, ledelse og kompetanse.
 Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap: Statens direkte eierskap i selskaper.
 Meld. St. 16 (2022–2023) Nordisk samarbeid.

Rapporter og uttalelser fra andre norske og europeiske organer og institusjoner

Uttalelser fra forvaltningsorganer

TUDEP-2014-8426-2, Barnevernsinstitusjoner.

Anbefaling fra prosjektgruppe der Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Direktoratet for forvaltning og IKT, Direktoratet for økonomistyring samt Finansdepartementet har deltatt.: *Benchmarking i staten, Anbefaling av parametere, nøkkeltall og løsning*, 2017.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet: *Timeføring i NIR før vedtak om rett og plikt til norsk er fattet, fritaksgrunner og adgang til delegering til private*, ref. 200601261-/HEG, 2006.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet: *Tildelingsbrev til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2022*, 2022.

Arbeids- og velferdsdirektoratet: *Svar på henvendelse – adgangen til å delegere saksforberedelse og vedtaksmyndighet til private etter lov om sosiale tjenester*, 2022.

Barne- og likestillingsdepartementet: *Bruk av private aktører i barnevernet, dokument 17/468*, 2017.

Barne- og likestillingsdepartementet, Høringsnotat: *Rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet*, 2020.

Barne- og likestillingsdepartementet: *Tildelingsbrev til Bufdir*, 2023.

Bufdir: *Kontrollskjema for årlig kontroll av statlige, private og kommunale barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre*, 2014.

Bufdir: *Spørsmål om tolkning av begrepet «institusjonens leder eller den leder gir fullmakt» i forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (rettighetsforskriften)*, ref 25126-2, 2015.

DFØ: *Veileder i etatsstyring, digital versjon*, 2021.

DFØ: *Endring og omstilling, temahefte fra statsansatteundersøkelsen 2021*, 2022.

DFØ: *Rapport 02, Direktoratets rolle i utvikling: En gjennomgang av Politidirektoratet*, 2023.

Difi: *Uavhengig eller bare uavklart?*, 2012.

DiFi: *Fortsatt uavhengig? En kartlegging av uavhengige myndighetsorganer*, 2017.

Difi: «Organisasjonsformer i offentlig sektor – en kartlegging», 2018.

DiFi: *Veileder i anskaffelser av helse- og sosialtjenester*, 2018.

Difi: *Styrer for ordinære forvaltningsorganer i staten – en kartlegging*, 2019.

Direktoratet for E-helse: *Redegjørelse for bruk av konsulenttjenester i Direktoratet for e-helse*, 2020.

ESA: *3/17/COL Retningslinjer til støttebegrepet*, 2017.

Finansdepartementet: *Veileder, statlig budsjettarbeid*, 2014.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet: *Den nye staten: Program for fornyelse av statsforvaltningen. Særlig vedlegg til St. meld. nr. 4, 1987*.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet: *Organisering av statlig virksomhet*, 2012.

Helsedirektoratet: *Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer [nettdokument]*, 2015.

- Helsedirektoratet: *Rapport IS-2687: Kontroll av tvangsbruk i psykisk helsevern 2016*, 2016.
- Helsedirektoratet: *22/1037-3, Klagesak fra Helfo – Fritt behandlingsvalg – Care Service AS (dets konkursbo) – Avgjørelse fra Helsedirektoratet*, 2022.
- Helsedirektoratet: *Spørsmål om delegering av oppgaver fra tannlege til tannpleier. Delegering av oppgave som tannlege*, 2022.
- Helsedirektoratet: *Innsatsstyrt finansiering, ISF-regelverk*, 2023.
- Helse- og omsorgsdepartementet: *Høringsnotat: Forskrift om styringssystem i helse- og omsorgstjenesten*, 2015.
- Ideas2evidence: *KMDs organisasjonsdatabase, sluttrapport 2021*, 2020.
- Internrevisjonen, Helse Vest: *Tvangsbruk i psykisk helsevern*, 2021.
- Justisdepartementet, jrn. 1228/55 CS/RL: *Delegasjon av myndighet som ved lov er lagt til Kongen eller et annet offentlig organ*, 1955.
- Justitieombudsmannen: *Fråga om anlåtande av privaträttsliga subjekt som utredare inom socialtjänsten*, 2001.
- Kommunal- og distriktsdepartementet: *Kontrollutvalsboka, Om rolla og oppgåvene til kontrollutvalet, 3. utgåve*, 2022.
- Kommunal- og distriktsdepartementet: *Om tillitsreformen, inspirasjonsnotat*, 2022.
- Kommunal- og distriktsdepartementet: *Tolkningsuttalelse om eiedomsskattelova § 7, sak 22/1112-5*, 2022.
- Kommunal- og distriktsdepartementet: *Høringsnotat, Særlovgjennomgang for å sikre at oppgaver til kommuner og fylkeskommuner tildeles i lover og forskrifter. Oppfølging av kommuneloven § 2-1.*, 2023.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: *Retningslinjer: Statens lederlønnssystem med kontrakter*, 2017.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: *Statlig styring av kommuner og fylkeskommuner. Med prinsipper og retningslinjer*, 2020.
- Konstitusjonell avdeling: *Svar til kontrollkomiteen om utredning av habilitet, ref 2023/3001*, 2023.
- Kriminalomsorgsdirektoratet: *KDI-2020-13, Rutiner for mediehandtering i kriminalomsorgen 2020*, 2020.
- Kunnskapsdepartementet: *Du er henta! – Finansering av private barnehager*, 2021.
- Miljødirektoratet: *Tilbaketrekking av delegert myndighet, ref. 2019/3959*, 2019.
- Miljødirektoratet: *Delegering av myndighet for behandling av farlig avfall hos Kystavfall AS, ref 2022/832*, 2022.
- Miljødirektoratet: *Delegering av myndighet for behandling av farlig avfall hos Miljø Norge AS – behandling av brannslukkingsapparat, ref 2022/832*, 2022.
- Miljøverndepartementet: *Rundskriv – Statsforvalterens myndighet etter forurensningsloven, oreigningslova og produktkontrollloven, oppdatert 2020*, 2012.
- Miljøverndepartementet: *T-3/12: Statsforvalterens myndighet etter forurensningsloven, oreigningslova og produktkontrollloven*, 2012.
- Moderniseringsdepartementet: *Bedre statlig styring: Styring og styringsreformer i offentlig virksomhet*, 2005.
- Norges institusjon for menneskerettigheter: *Kommuner og menneskerettigheter*, 2021.
- Norsk Tjenestemannslag: *Markedsstyring i staten: Utfordringer – og NTLs forslag til tiltak*, 2012.
- Norske Kommuners Sentralforbund: *Delegasjonsreglement for kommunene*, 1986.
- Nærings- og fiskeridepartementet: *Like konkurransevilkår for offentlige og private aktører*, 2018.
- Oslo kommune, velferdsetaten: *«Kontraktsbestemmelser, rammeavtale, kjøp av avlastningstjenester utenfor hjemmet til barn og voksne med utviklingshemming»*, 2017.

- Oslo kommune, velferdsetaten: *Konkurransegrunnlag for kjøp av avlastningstjenester utenfor hjemmet til barn og voksne med utviklingshemming*, 2018.
- Oslo kommune, velferdsetaten: *Oversender opplysninger i tilsynssak*, ref. 19/7116-42, 2020.
- Pris- og rasjonaliseringskomiteen: *Innstilling fra R-komiteén*, 1946.
- Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen: *Innstillinger fra Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen Første hefte*, 1952.
- Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen: *Innstillinger fra Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen: Tredje hefte*, 1952.
- PwC: *Etatsstyring i praksis: En kvalitativ studie av departementenes styring av underliggende virksomheter*, 2021.
- Riksrevisjonen: *Dokument 3:7, Riksrevisjonens undersøkelse om oppfølging av kvalitet i private institusjoner innen tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige*, (2009–2010).
- Riksrevisjonen, dokument 3:6: *Riksrevisjonens undersøkelse av konsulentbruk i staten*, 2017.
- Riksrevisjonen: «Dokument 3:6, Riksrevisjonens undersøkelse av korleis verjemålsreforma er sett i verk», (2017–2018).
- Riksrevisjonen: *Dokument 1: Undersøkelse av anskaffelser av arbeidsmarkedstiltak i NAV*, (2019–2020).
- Riksrevisjonen: *Dokument 3:1: Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget*, (2021–2022).
- Riksrevisjonen: *Dokument 3:7: Riksrevisjonens undersøkelse av politi- og lensmannsetatens måloppnåelse på sentrale oppgaver*, (2021–2022).
- Riksrevisjonen: «Dokument 3:8, Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner», (2021–2022).
- Riksrevisjonen: *Faglige retningslinjer for forvaltningsrevisjon*, 2022.
- Samferdselsdepartementet: *Høringsnotat om vekters tilbakeholdsrett på kollektivtransport*, 2022.
- Senter for statlig økonomistyring: *Risikostyring i staten: Håndtering av risiko i mål- og resultatstyringen*, 2006.
- Senter for statlig økonomistyring: *Resultatmåling: Mål- og resultatsstyring i staten*, 2010.
- Statskonsult: *Veiledning i virksomhetsplanlegging*, 1988.
- Statskonsult: *Tildelingsbrevene som styringsverktøy*, 1994.
- Statskonsult: *Rettslige systemavgjørelser: vilkår for å sette ut IT-oppgaver som omfatter myndighetsutøvelse*, 2000.
- Statskonsult: *Som man roper i skogen får man svar, departementenes bestilling av resultatinformasjon*, 2001.
- Statskonsult: *Modernisering av den norske departements-direktoratsmodellen: Et forprosjekt*, 2002.
- Statskonsult: *Klager over alt. Organisering av statlig klagesaksbehandling*, 2003.
- Udir: *Tolkningsuttalelse, Kommunens/fylkeskommunens adgang til å delegere myndighet til private skoler*, 2008.
- Udir: *Tolkningsuttalelse, UDIR, Kommunens/fylkeskommunens adgang til å delegere myndighet til private skoler*, 2008.
- Udir: *Kommunens/fylkeskommunens adgang til å delegere myndighet til private skoler*, 2014.
- Vista Analyse: *Bruken av private aktører i barnevernet – ansvar på avveie?*, 2016.
- Økokrim: *Politiets hjemmelsgrunnlag i A-krimssamarbeidet: En utredning om hjemmelsgrunnlaget for politiets forvaltningsmessige myndighetsutøvelse i a-krimssamarbeidet*, 2020.

Andre internasjonale kilder

FOU-2013-9, Lovlig delegation af sagsforberedelse til advokatfirma.
 SOU 2007:75, Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning.
 SOU 2019:43, Med tillitt følger bättre resultat.

Litteratur

- Abkenar, Azad Taheri: *Delegation af myndighedsudøvelse til private aktører*, København, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2017.
- Adler, Max: *The Marxist Conception of the State: A Contribution to the Differentiation of the Sociological and Juristic Method*, Brill, 2019 [1922].
- Andenæs, Johs.: «Domstolene og administrasjonen». i Johs. Andenæs red.: *Avhandlinger og foredrag*, Universitetsforlaget, 1962, s. 273–285.
- Andenæs, Johs.: «Domstolenes stilling til Stortingets delegasjon av myndighet» i Johs. Andenæs red.: *Avhandlinger og foredrag*, Universitetsforlaget, 1962 [1953], s. 286–295.
- Andenæs, Johs.: «Stortingets kontroll med regjering og forvaltning: Stortingets eget syn», *Jussens Venner*, 1978, s. 1–18.
- Andenæs, Kristian: «Om maktens rettsliggjøring og rettsliggjøringens maktpotensial», *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 2006, s. 587–599.
- Andersen, Niels Å. og Born, Asmund W.: «Complexity and Change: Two 'Semantic Tricks' in the Triumphant Oscillating Organization», *Systemic Practice and Action Research*, 2000, s. 297–328.
- Andersen, Poul: *Om Ugyldige Forvaltningsakter*, Arnold Busck, 1924.
- Arnesen, Finn, Hammervik, Simen, Hjelmeng, Erling, Kolstad, Olav og Rognstad, Ole-Andreas: *Oversikt over EØS-retten*, Universitetsforlaget, 2022.
- Askeland, Bjarte: *Erstatningsrettslig identifikasjon*, Cappelen Akademisk Forlag, 2002.
- Askeland, Bjarte: *Tapsfordeling og regress ved erstatningsoppgjør*, Fagbokforlaget, 2006.
- Askeland, Bjarte: «Nyere utviklingslinjer i norsk rettskildelære 1999–2018», *Lov og Rett*, 2018, s. 519–536.
- Askim, Jostein: «The Role of Performance Management in the Steering of Executive Agencies: Layered, Imbedded or Disjointed?», *Public Performance and Management Review*, 2015, s. 365–394.
- Aspøy, Arild: «Konsulentselskapenes politiske utredninger: Bestilte konklusjoner og nøkterne beregninger», *Stat og styring*, 2024, s. 6–14.
- Aspøy, Arild: «Staten og konsulentselskapene: Gjensidig avhengig av å virke uavhengige», *Stat og styring*, 2024, s. 36–41.
- Askim, Jostein, Eirik Holmøyvik, Marte Mangset, Yngve Flo, Kristoffer Kolltveit og Bjørn Erik Rasch, *Regjeringen: Historien, makten og hverdagen*, Fagbokforlaget, 2024.
- Aubert, Vilhelm: *Rettsens sosiale funksjon*, Universitetsforlaget, 1976.
- Aven, Terje: *Risiko og risikovitenskap, fortellinger og refleksjoner*, Universitetsforlaget, 2022.
- Backer, Inge Lorange: «Noen flere synspunkter på delegasjon til private og til kommuner», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1978, s. 151–178.
- Backer, Inge Lorange: «Hvordan bør lover utformes?», *Lov og rett*, 1981, s. 209–223.
- Backer, Inge Lorange: «En utvikling i delegasjonslæren?» i Anders Bratholm, Torkel Opsahl og Magnus Aarbakke red.: *Samfunn, rett, rettferdighet: festskrift til Torstein Eckhoffs 70 årsdag*, TANO, 1986, s. 55–67.
- Backer, Inge Lorange: *Naturvern og naturinngrep*, Universitetsforlaget, 1986.
- Backer, Inge Lorange: «Juristenes rolle i lovforberedelsen», *Lov og rett*, 2011, s. 63–77.

- Backhaus, Hans Georg: «On the Dialectics of the Value-Form», *Thesis Eleven*, 1980, s. 99–120.
- Balbus, Isaac: «Commodity Form and Legal Form: An Essay on the 'Relative Autonomy' of the Law», *Law & Society*, 1977, s. 215–232.
- Balibar, Etienne: «Hegel, Marx, Pashukanis and the idea of abstract right as a bourgeois form» i Cooper Francis og Daniel Gottlieb red.: *Institution: Critical histories of law*, CREMP Books, 2023, s. 74–100.
- Barrow, Clyde W.: «The Miliband-Poulantzas Debate: An Intellectual History» i Stanley Aronowitz og Peter Bratsis red.: *Paradigm Lost: State Theory Reconsidered*, University of Minnesota Press, 2001, s. 3–52.
- Beck, Ulrich: *Risk Society: Towards a New Modernity*, Sage Publications 1986.
- Befring, Anne Kjersti og Ohnstad, Bente: *Helsepersonelloven, kommentarutgave*, Fagbokforlaget, 2019.
- Bekkedal, Tarjei: «Suverenitet og samarbeid – Grunnlovens skranker for delegasjon av statsmakt», *Kritisk juss*, 2016, s. 3–37.
- Bergo, Knut: «Kaarlo Tuori: Critical Legal Positivism», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2004, s. 241–256.
- Bergo, Knut: *Tekst og virkelighet i rettskildelæren*, Cappelen Akademisk Forlag, 2004.
- Bergo, Knut: «Tolkning og anvendelse av lov, forskrift og forarbeider» i Jørn Øyrehagen Sunde og Alf Petter Høgberg red.: *Juridisk metode og tenkemåte*, Universitetsforlaget, 2019, s. 175–238.
- Bergo, Knut: *Rett praksis: Lærebok i norsk juridisk metode*, Fagbokforlaget, 2022.
- Bernt, Camilla og Bernt, Jan Fridthjof: *God forvaltningsskikk*, Gyldendal, 2018.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Ansattes medbestemmelse i kommunal virksomhet», i Henning Jakhell red.: *Rett og humanisme, festskrift til Kristen Andersen*, Tanum-Norli, 1977, s. 370–393.
- Bernt, Jan Fridthjof: *Avtaler med stat og kommune: Forhåndstilsagn om utøving av skjønnsmessig forvaltningsmyndighet og av myndighet til å pålegge skatter og avgifter, kompetansespørsmål og rettsvirkninger*, Universitetsforlaget, 1981.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Legalitetsprinsippet og andre hjemmelsspørsmål i den offentlige rett – noen prinsipielle betraktninger», *Jussens Venner*, 1983, s. 119–135.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Rettskildebruk for forskewren – en sammenligning med domstolenes og forvaltningens rettskildebruk», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1989, s. 265–294.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Kan kommunalt selvstyre og rettssikkerhet forenes?», *Lov og rett*, 1994, s. 67–92.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Forvaltningsrettslig rettssikkerhet i masseforvaltningens tid» i Bettina Banoun, Ole Gjems-Onstad og Arvid Aage Skaar red.: *Høyt skattet: Festskrift til Frederik Zimmer*, 2014, s. 51–72.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Rammene for rettslig prøving av forvaltningens avgjørelser – Fra fritt skjønn til pragmatiske vurderinger?», *Jussens Venner*, 2016, s. 324–342.
- Bernt, Jan Fridthjof: «Rettsstat eller forskriftsstat?» i Hans Christian Bugge, Hilde Syse Indreberg og Arnulf Tverberg: *Liv, lov og lære – Festskrift til Inge Lorange Backer*, Universitetsforlaget, 2016, s. 66–86.
- Bernt, Jan Fridthjof og Doublet, David: *Vitenskapsfilosofi for jurister*, Fagbokforlaget, 1998.
- Bernt, Jan Fridthjof og Overå, Oddvar: *Kommuneloven 2018 med kommentarer*, Kommuneforlaget, 2019.
- Bernt, Jan Fridthjof og Rasmussen, Ørnulf: *Frihagens forvaltningsrett, bind 1, 2. utg.*, Fagbokforlaget, 2010.
- Bjella, Kristin: «Samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner», *Vedlegg 2 til NOU 1990: 13*, 1990, s. 454–469.

- Bjerkan, Gøril: *Det offentligrettslige erstatningsansvar: virkeområde og ansvarsnorm*, Doktorgrad, Universitetet i Oslo, 2019.
- Björne, Lars: *Realism og skandinavisk realism, Den nordiska rättsvetenskapens historia del IV*, EO Grafiska, 2007.
- Blandhol, Sverre «Francis Hagerup om juridisk metode» i Dag Michalsen red.: *Rettsforsker, politiker, internasjonalt: perspektiver på Francis Hagerup*, 2013, s. 21–45.
- Blichnes, Lars Chr. og Molander, Anders: «Mapping juridification», *European Law Journal*, 2007, s. 36–54.
- Boe, Erik Magnus: *Distriktenes utbyggingsfond*, TANO, 1979.
- Boe, Erik Magnus: *Styring og støttemuligheter*, TANO, 1985.
- Boe, Erik Magnus: «Den rettslige betydningen av politiske målsettinger i stortingsmeldinger, komiteinnstillinger osv.», *Jussens Venner*, 1981, s. 235–255.
- Boe, Erik Magnus: «Eckhoff/Smiths framstilling av lovskravet i forvaltningsretten», *Jussens Venner*, 1983, s. 151–73.
- Boe, Erik Magnus: «Utviklingslinjer i forvaltningsretten», *Lov og Rett*, 1989, s. 51–72.
- Boe, Erik Magnus: «Fusadommen i forvaltningsrettslig og rettsteoretisk perspektiv», *Lov og Rett*, 1991, s. 323–346.
- Boe, Erik Magnus: «Domstolskontroll med forvaltningen: Åpne lovfullmakter og Høyesteretts svar i 90-årene», *Lov og rett*, 1994, s. 323–348.
- Boe, Erik Magnus: *Forsvarlig forvaltning*, Universitetsforlaget, 2018.
- Boe, Erik Magnus: «Forsvarlig systeminnretning i forvaltningen», *Lov og Rett*, 2020, s. 129–140.
- Boe, Erik Magnus: *Rettskildelære under debatt*, 2. utg., Universitetsforlaget, 2021.
- Bourdieu, Pierre: «Delegation and Political Fetishism», *Thesis Eleven*, 1985, s. 56–70.
- Bovens, Mark: «The Concept of Public Accountability» i Ewan Ferlie, Laurence E. Lynn Jr. og Christopher Politt red.: *The Oxford Handbook of Public Management*, Oxford University Press, 2007, s. 182–204.
- Brækhus, Sjur: *Rettslig vurdering av hittil meddelte tillatelser til utvinning av petroleum på den norske del av kontinentalsokkelen*, 1975.
- Bråtene, Malin Ek og Vethe, Jørgen: «Bruk av konsulenter i norske kommuner. En studie av utviklingen de siste 15 år», *Master i offentlig styring og ledelse, Høgskolen i Innlandet*, 2019.
- Buckel, Sonja: *Subjectivation and Cohesion: Towards the Reconstruction of a Materialist Theory of Law*, Brill, 2020 [2008].
- Bugge, Lars: *Struktur, relasjon, formidling: Noen momenter i en materialistisk sosiologi*, Dr. philos.-avhandling, Universitetet i Oslo, 2006.
- Bugge, Lars: «Verden sett fra Den annen front: Anmeldelse av Rune Slagstad, *Mine dannelsesagenter. En politisk idéhistorie*», *Agora*, 2022, s. 397–421.
- Bugge, Lars, Eriksen, Stein Sundstøl og Rønning, Geir O.: «Makten som vilje og forestilling», *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 2004.
- Castberg, Frede: «Den konstruktive metode», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1923, s. 294–318.
- Castberg, Frede: *Norges statsforfatning 1*, O. Christiansens Boktrykkeri, 1935.
- Castberg, Frede: *Norges statsforfatning 2*, O. Christiansens Boktrykkeri, 1935.
- Castberg, Frede: *Innledning til forvaltningsretten*, O. Christiansens Boktrykkeri, 1938.
- Castberg, Frede: *Den utøvende makt*, Grieg forlag, 1945.
- Castberg, Frede: «Rettsstat – Forvaltningsstat» i Jens Bugge og Carsten Smith red.: *Fra statslivets rettsproblemer*, Akademisk forlag, 1953 [1933], s. 31–42.
- Castberg, Frede: *Innledning til forvaltningsretten*, 3. utg., Akademisk forlag, 1955.
- Castberg, Frede: *Norges statsforfatning 1*, Universitetsforlaget, 1964.
- Castberg, Frede: *Forelesninger over rettsfilosofi*, Universitetsforlaget, 1971.

- Chambers, Samuel A.: *There is no such thing as 'the economy': Essays on Capitalist Value*, Punctum books, 2018.
- Christensen, Bent: *Forvaltningsret*, Jurist og økonomiforbundets forlag, 1997.
- Christensen, Jens Peter: *Ministeransvar*, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1997.
- Christensen, Jens Peter, Jensen, Jørgen Albæk og Jensen, Michael Hansen: *Dansk statsret*, 3. utg., Jurist- og økonomiforbundets forlag, 2020.
- Christensen, Johan og Holst, Cathrine: *Ekspertenes inntog*, Universitetsforlaget, 2020.
- Christensen, Johan, Holst, Cathrine og Molander, Anders: *Expertise, Policy-making and Democracy*, Routledge, 2021.
- Christensen, Tom, Egeberg, Morten, Læg Reid, Per, Roness, Paul G. og Røvik, Kjell Arne: *Organisasjonsteori for offentlig sektor*, 3. utg., Universitetsforlaget, 2015.
- Christensen, Tom, Egeberg, Morten, Læg Reid, Per og Trondal, Jarle: *Sentralforvaltningen, stabilitet og endring gjennom 40 år*, Universitetsforlaget, 2018.
- Christensen, Tom og Læg Reid, Per: «A Transformative Perspective on Administrative Reforms» i Tom Christensen og Per Læg Reid red.: *New Public Management: The transformation of ideas and practice*, Ashgate, 2001, s. 13–39.
- Cicerchia, Lillian: «The Structural Domination in the Labor Market», *European Journal of Political Theory*, 2022, s. 4–24.
- Clarke, Simon: *The State Debate*, Macmillian, 1991.
- Coase, Ronald Harry: «The Nature of the Firm», *Economica*, 1937, s. 386–405.
- Crawford, Kate: *Atlas of AI: Power, Politics and the Planetary Costs of Artificial Intelligence*, Yale University Press, 2021.
- Croce, Mariano: «Does legal institutionalism rule out legal pluralism? Schmitt's institutional theory and the problem of the concrete order», *Utrecht Law Review*, 2011, s. 42–59.
- Davies, Jonathan: *Challenging governance theory: From networks to hegemony*, Policy Press, 2011.
- Dalberg-Larsen, Jørgen: «Et gensyn med en klassiker, Francis Hagerups 'Nogle ord om den nyere retsvidenskabs karakter' i historisk og aktuell belysning», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1987, s. 4–23.
- Dickinson, Laura: «In Defense of Accountability as a Lens to Perceive Privatization's Problems, Some Examples from Military and Security Privatization», i Jack Knight og Melissa Schwartzberg red.: *Privatization*, Nomos LX, 2018, s. 30.
- Dickson, Julie: «Legal Positivism, Contemporary Debates» i Andreai Marmor red.: *The Routledge Companion to Philosophy of Law*, New York Routledge, 2012, s. 46–64.
- Dionne, Georges: «Risk Management: History, Definition and Critique», *Cirrelt*, 2013.
- Disch, Lisa: «Introduction: The End of Representative Politics?» i Lisa Disch, Mathijs van de Sande og Nadia Urbinati red.: *The Constructivist Turn in Political Representation*, Edinburgh University Press, 2019, s. 1–20.
- Donnelly, Catherine M: *Delegation of Governmental Power to Private Parties: A Comparative Perspective*, Oxford University Press, 2007.
- Doublet, David: *Rett, vitenskap og fornuft*, Alma Mater forlag, 1994.
- Duff, Patrick W. og Whiteside, Horace E.: «Delegata Potestas Non Potest Delegari: A Maxim of American Constitutional Law», *Cornell Law Review*, 1929, s. 168–196.
- Dworkin, Ronald: *Law's Empire*, Hart Publishing, 1986.
- Eckhoff, Torstein: «Legalitetsprinsippet», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1963, s. 225–285.
- Eckhoff, Torstein: «Delegasjon av avgjørelsesmyndighet i forvaltningen» i Torstein Eckhoff og Bjørn Smørgrav red.: *Statsrettslige emner*, Tanum, 1966, s. 125–168.
- Eckhoff, Torstein: *Forvaltningsrett*, 1. utg., Tanum-Norli, 1978.

- Eckhoff, Torstein: «Lovavdelingens rettsskapende uttalelser» i Stein Rognlien, Kirsti Coward og Helge Olav Bugge red.: *Festskrift Lovavdelingen – 100 år 1885–1985*, Universitetsforlaget, 1986, s. 89–103.
- Eckhoff, Torstein: *Forvaltningsrett*, 4. utg., Tano, 1992.
- Eckhoff, Torstein: *Rettskildelære*, TANO, 1993.
- Eckhoff, Torstein: *Rettskildelære*, 5. utg., Universitetsforlaget, 2001.
- Eisenhardt, Kathleen M.: «Agency Theory: An Assessment and Review», *The Academy of Management Review*, 1989, s. 57–74.
- Eldøy, Ragnar: «Oppreisningskrav mot det offentlige – organansvaret i lys av Rt. 1995 s. 209», *Lov og rett*, 1997, s. 377–384.
- Eng, Svein: «Begrepene 'kompetanse' og 'gyldighet' i juridisk argumentasjon», *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 1990, s. 625–671.
- Eng, Svein: «Plassering av offentlig kompetanse hos private: noen hensyn for og imot», *Lov og rett*, 1992, s. 544–51.
- Eng, Svein: «Får prejudikatslæren anvendelse på domsargumenter vedrørende rettskildelæren?», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1997, s. 21–44.
- Eng, Svein: *Rettsfilosofi*, Universitetsforlaget, 2007.
- Engelsrud, Gerd: *Styring og vern: arbeidsrett i offentlig sektor*, 7. utg., Cappelen Damm Akademisk, 2022.
- Eriksen, Andreas: «Accountability and the Multidimensional Mandate», *Political Research Quarterly*, 2020, s. 1–13.
- Eriksen, Christoffer Konrad: *Kritikk: Konfrontasjoner med rett og makt*, Universitetsforlaget, 2016.
- Eriksen, Christoffer Conrad: *Den unge marx*, Cappelen Damm Akademisk, 2019.
- Eriksen, Christoffer Conrad og Fredriksen, Halvard Haukeland: *Norges europeiske forvaltningsrett: EØS-avtalens krav til norske forvaltningsorganers organisering og saksbehandling*, Universitetsforlaget, 2019.
- Falkanger, Aage Thor: *God tro, en studie av kravet til god tro som vilkår for å erverve eller opprettholde privatrettslige rettigheter*, Universitetsforlaget, 1999.
- Farstad, Daniel Morken: *Delegasjon av lovgivningsmyndighet i Norge under første verdenskrig*, Masteroppgave ved UiO, Det juridiske fakultet, 2021.
- Niels Fenger, *EU-rettens påvirkning af Dansk forvaltningsret*, 4. udgave, Djøf forlag, 2021.
- Fine, Bob: *Democracy and the Rule of Law: Liberal ideals and Marxist critiques*, Pluto Press, 1984.
- Fineman, Martha Albertson: «Vulnerability and Inevitable Inequality», *Oslo Law Review*, 2017, s. 133–149.
- Fischer-Lescano, Andreas: «Critical systems theory», *Philosophy and Social Criticism*, 2012, s. 3–23.
- Fischl, Michael: «The Question that Killed Critical Legal Studies», *Law and Social Inquiry*, 1992, s. 779–820.
- Fliflet, Arne: *Statsforfatningen i Norge*, 11. utg., Universitetsforlaget, 2017.
- Flo, Yngve: *Staten ut til folket: desentralisering som styrings- og forvaltningspolitisk strategi 1945 til 1975*, LOS-senteret, 1999.
- Foucault, Michel: *Overvåkning og straff*, Gyldendal, 1999.
- Frankenberg, Günther: *Political Technology and the Erosion of the Rule of Law*, Edward Elgar, 2014.
- Fredriksen, Halvard Haukeland og Mathisen, Gjermund: *EØS-rett*, 4. utg., Fagbokforlaget, 2022.
- Frihagen, Arvid: *Delegasjon av forvaltningsmyndighet*, Norges Juristforbund, 1973.

- Frihagen, Arvid: *Offentlige anbudsregler – innkjøp: Statens innkjøpsforskrifter og innkjøpsinstruks for kommune og fylkeskommune med kommentarer*, Forlaget A. Frihagen, 1980.
- Frihagen, Arvid: *Forvaltningsrett*, Forlaget A. Frihagen, 1991.
- Frihagen, Arvid: *Forvaltningsrett, 2: saksbehandling*, Forlaget A. Frihagen, 1992.
- Frihagen, Arvid: *Forvaltningsrett, 3: Omgjøring, kontroll og ugyldighet*, Forlaget A. Frihagen, 1992.
- Frøberg, Thomas: *Rettslig prinsippargumentasjon*, Gyldendal Juridisk, 2014.
- Fukuyama, Francis: «What Is Governance?», *Center for Global Development Working Paper*, nr. 314, 2013.
- Gailmard, Sean: «Accountability and Principal-Agent Theory» i Mark Bovens, Robert E. Goodin og Thomas Schillemans red.: *The Oxford Handbook of Public Accountability*, Oxford University Press, 2014, s. 90–106.
- Giddens, Anthony: *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*, Polity Press, 1986.
- Gordon, Robert W.: «Critical Legal Histories», *Stanford Law Review*, 1984, s. 57–125.
- Graver, Hans Petter: «Rett og rettssikkerhet ved offentlig effektivisering og nedskjæring», *Kritisk juss*, 1984, s. 7–13.
- Graver, Hans Petter: *Den juristskapte virkelighet*, TANO, 1986.
- Graver, Hans Petter: «Samordning av forvaltningsvirksomhet, prøveforelesning for den juridiske doktorgrad over selvvalgt emne, fredag 9. mai 1986», *Jussens Venner*, 1987, s. 291–312.
- Graver, Hans Petter: «Rettsutvikling – en juridisk prediksjonsteori» i Knut Brofoss og Vidar Oma Steine *Festskrift til Gunnar de Capua; Bredde foran kvalitet?*, De Capuas Minnefond, 1992.
- Graver, Hans Petter: «Keiserens garderobe: Eckhoffs rettskildelære og utfordringer fremover», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2000, s. 429–476.
- Graver, Hans Petter: «Krav til kvalitetssikring og internkontroll – konsekvenser for Regjeringens og Stortingets ansvar», *Lov og rett*, 2000, s. 195–208.
- Graver, Hans Petter: «Formålstjenlige privatrettslige former for offentlig virksomhet» i Hans Petter Graver red.: *Forvaltningsrett i markedsstaten: Studier i europeisering av forvaltningsretten*, Fagbokforlaget, 2002, s. 213–240.
- Graver, Hans Petter: «Bevisbyrde og beviskrav i forvaltningsretten», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2004, s. 465–498.
- Graver, Hans Petter: «Offentlige anskaffelser og interkommunalt samarbeid», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2005, s. 153–187.
- Graver, Hans Petter: «Fornuft og følelser – om klassisk retorikk som modell for moderne juridisk metode», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2007, s. 527–562.
- Graver, Hans Petter: «Vanlig juridisk metode? Om rettsdogmatikken som juridisk sjanger», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2008, s. 149–179.
- Graver, Hans Petter: *Alminnelig forvaltningsrett*, 5. utg., Universitetsforlaget, 2019.
- Grønlie, Tore: *Sentraladministrasjonens historie etter 1945, ekspansjonsbyråkratiets tid 1945–1980, bind 1*, Fagbokforlaget, 2009.
- Grønlie, Tore: «Slagstads politiserende embetsmenn», *Nordisk Administrativt Tidsskrift*, 2011, s. 220–226.
- Grønlie, Tore og Flo, Yngve: *Sentraladministrasjonens historie etter 1945: Den nye staten? Tiden etter 1985*, Fagbokforlaget, 2009.
- Habermas, Jürgen: *Between Facts and Norms*, Polity Press, 1997.

- Hagerup, Francis: «Nogle ord om den nyere Retsvidenskabs Karakter», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1888, s. 1–58.
- Hagstrøm, Viggo: *Offentligrettslig erstatningsansvar: Studier i spesiell og alminnelig erstatningsrett*, TANO, 1987.
- Hagstrøm, Viggo: «Uttrekningen av arbeidsgiveransvaret ved straffbar skadeforvoldelse – Høyesteretts dom 28. mai 2008 (HR-2008-00937-A)», *Nytt i privatretten*, nr. 4, 2008, s. 5–7.
- Hagstrøm, Viggo og Stenvik, Are: *Erstatningsrett*, 2. utg., Universitetsforlaget, 2019.
- Hansen, Thor Willy Ruud: «Changes in the utilization of diagnostic codes in neonatology following the introduction of activity-based financing», *Health Policy*, 2005, s. 218–223.
- Harvie, David og Milburn, Keir: «How organizations value and how value organizes», *Organization*, 2010, s. 631–636.
- Heath, Joseph: *The Machinery of Government: Public Administration and the Liberal State*, Oxford University Press, 2020.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: *Rettsfilosofien*, Vidarforlaget, 2006 [1821].
- Heinrich, Michael: *An Introduction to the Three Volumes of Karl Marx's Capital*, Monthly Review Press, 2012 [2004].
- Hellner, Jan: *Metodproblem i rettsvitenskapen: Studier i förmögenhetsrätt*, Jura, 2001.
- Henrichsen, Carsten: *Rammebetingelser for udlicitiering av myndighedsopgaver*, Responsum til Udlicitieringsrådet, 2004.
- Hermansen, Tormod: «Staten som forretningsdrivende og som eier av forretningsdrivende virksomhet», *Nordisk Administrativ Tidsskrift*, 2011, s. 189–201.
- Hernes, Gudmund: «Den norske mikromodellen: Virksomhetsstyring, partssamarbeid og sosial kapital», *Fafos Rådsprogram 2006–2008*, 2006.
- Hiorthøy, Finn: «Bokmelding: Torkel Opsahl, Delegasjon av Stortingets myndighet», *Lov og Rett*, 1966, s. 88–94.
- Hoel, Markus: *Kommunalrettslig representasjon: binding og erstatning*, Universitetsforlaget, 2011.
- Hollander, Anna og Madell, Tom: «Socialtjänst på entreprenad: Kan utredningar inom individ- och familjeomsorg överlämnas till enskilda utan särskilt stöd av lag?», *Institutionen för socialt arbete särtrycksserien*, 2003, s. 15–46.
- Holmøyvik, Eirik: «Sikker konstitusjonell praksis? Grunnlova og Noregs avtaler om suverenitetsoverføring», *Nytt Norsk Tidsskrift*, 2013, s. 117–125.
- Holmøyvik, Eirik: *Utgreining av statsrettslege spørsmål i samband med styresmaktenes handtering av Covid-19*, 2020.
- Holmøyvik, Eirik: «§ 3» i Dag Michalsen og Ola Mestad red.: *Grunnloven, historisk kommentarutgave 1814–2020*, Universitetsforlaget, 2021, s. 132–152.
- Holmøyvik, Eirik og Eriksen, Christoffer Conrad: «Høyesteretts jernbanebetenkning: en statsrettslig avsporing», *Lov og Rett*, 2022, s. 28–52.
- Holter, Katrine: *Hensikt: En studie av hensiktsforsett og omkringliggende begreper i strafferetten*, Universitetet i Bergen, 2020.
- Hood, Christopher: «A Public Management For All Seasons?», *Public Administration*, 1991, s. 3–19.
- Hopsnes, Roald: «Myndighetsmisbrukslæren som rettslig skranke for forvaltningsorgans avtaleinngåelser?» i Hans Petter Graver, Ida Hjort Kraby og Marius Stub red.: *Forsker og formidler: Festskrift til Erik Magnus Boe*, Universitetsforlaget, 2013, s. 173–202.
- Hopsnes, Roald: *Kommunale forhåndstilsagn: adgangen til å forhåndsbinde forvaltningsmyndighet og rettsvirkningen av slik binding*, Fagbokforlaget, 2017.
- Hopsnes, Roald: *Karnov lovkommentar: Kommuneloven 2018*, Lovdata.no, hentet 9. september 2022.

- Hopsnes, Roald og Solberg, Raymond: «Legalitetsprisnippet», *Jussens Venner*, 2005, s. 77–155.
- Horn, Henrik: «Når skal staten straffes?», *Jussens Venner*, 2015, s. 346–352.
- Hotvedt, Marianne Jenum: *Arbeidsgiverbegrepet, En analyse av grunnlaget for arbeidsgiverplikter*, Gyldendal, 2016.
- Hotvedt, Marianne Jenum: «Arbeidstaker – quo vadis? Den nyere utviklingen av arbeidstakerbegrepet», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2018, s. 42–103.
- Høgberg, Alf Petter: *Kontraktstolkning: Særlig om tolkningsstiler ved fortolkning av skriftlige kontrakter*, Universitetsforlaget, 2006.
- Iancu, Bogdan: *Legislative Delegation. The Erosion of Normative Limits in Modern Constitutionalism*, Springer, 2012.
- Ikdahl, Ingunn og Eriksen, Christoffer Conrad: «Navs kontrollsystem og trygdeskandalen», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett*, 2023, s. 186–230.
- Innjord, Frode: «Almene råd og vejledninger – styring og skøn», *Det 38. nordiske Juristmøte*, 2008, s. 207–19.
- Innset, Ola: *Markedsvendingen: Nyliberalismens historie i Norge*, Fagbokforlaget, 2020.
- Jacobsen, Jørn: *Fragment til forståing av den rettsstatlege strafferetten*, Fagbokforlaget, 2009.
- Jacobsen, Jørn: «Rettsvitenskapssosiologi – ei spire» *Undring og erkjennelse: Festskrift til Jan Fridthjof Bernt*, Fagbokforlaget, 2013, s. 267–278.
- Jacobsen, Jørn: «How can legal doctrine be a scientific discipline», *Studien zur Strafrechtstheorie und Strafrechtsethik*, 2021, s. 105–128.
- Jørn Jacobsen: *Power, Principle and Progress*, Fagbokforlaget, 2024.
- Jacobsen, Knut Dahl: «Lojalitet, nøytralitet og faglig uavhengighet i sentraladministrasjonen», *Pacem*, 2008 [1960], s. 19–34.
- Jacobsen, Knut Dahl og Eckhoff, Torstein: *Rationality and responsibility in administrative and judicial decision-making*, København, Munksgaard, 1960.
- Johansen, Tormod Otter: *Forvaltning som verksamhet: Bidrag til offentligrättens allmänna läror*, Doktoravhandling, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, 2020.
- Johnsen, Åge: *Resultatstyring i offentlig sektor*, Fagbokforlaget, 2007.
- Kelsen, Hans: *General Theory of Law and State*, Harvard University Press, 1949.
- Kelsen, Hans: *The Pure Theory of Law*, The Lawbook Exchange, LTD2005 [1960].
- Kessler, Jeremy: «Law and Historical Materialism», *Duke Law Journal*, 2024, s. 1–56.
- Khachaturian, Rafael: «The state as a social relation: Poulantzas on materiality and political strategy» i Paul O'Connell og Umut Özsü red.: *Research Handbook on Law and Marxism*, Edward Elgar, 2021, s. 173–188.
- Kinander, Morten: «Trenger man egentlig 'reelle hensyn'? – To betydninger, noen problemer», *Lov og rett*, 2002, s. 224–241.
- Kinander, Morten: *The view from within: An analysis and critique of legal realism and descriptive jurisprudence*, Fagbokforlaget, 2004.
- Kinander, Morten: «Makt, rett og politikk» i Morten Kinander red.: *Makt og Rett: Om Makt- og Demokratiutredningens konklusjoner om rettsliggjøring av politikken og demokratiets forvitring*, Universitetsforlaget, 2005, s. 19–47.
- Kojeve, Alexandre: *The Notion of Authority*, Verso, 2014.
- Kolflaath, Eivind: *Ordlyd og resonnement: språk og argumentasjonsteori i samspill med juss*, Fagbokforlaget, 2023.
- Krarp, Ole: *Øvrighedsmyndighedens grænser*, Juristforbundets forlag, 1969.
- Lange, Elena Louisa: «Form Analysis and Critique: Marx's Social Labour Theory of Value» i Peter Osborne, Eric Alliez og Eric-John Russel red.: *Capitalism: concept, idea, image, Aspects of Marx's Capital today*, CRMEP Books, 2019, s. 21–35.

- Langvatn, Silje A. og Holst, Cathrine: «Expert accountability: what does it mean, why is it challenging – and is it what we need?», *Constellations*, 2022, s. 1–16.
- Lemke, Thomas: *A Critique of Political Reason: Foucault's Analysis of Modern Governmentality*, Verso, 2019.
- Liisberg, Bent: *Erstatningsansvaret for offentlig servicevirksomhet*, *Kritikk av en juridisk vranglære*, Fagbokforlaget, 2005.
- Lindseth, Peter L.: «Agents Without Principals?: Delegation in an Age of Diffuse and Fragmented Governance» i Fabrizio Cafaggi red.: *Reframing Self-Regulation in European Private Law*, Kluwer Law International, 2006.
- Lindø, Preben H.: «Risikoforståelse og myndighetskontroll» i Jacob Kringen, Preben H. Lindø og Geir Sverre Braut red.: *Risiko og tilsyn*, Universitetsforlaget, 2012, s. 54–77.
- Loughlin, Martin: *Political Jurisprudence*, Oxford University Press, 2017.
- Luhmann, Niklas: «The future of democracy», *Thesis eleven*, 1990, s. 46–53.
- Luhmann, Niklas: *Risk: A Sociological Theory*, Walter de Gruyter, 1993.
- Luhmann, Niklas: *Law as a Social System*, Oxford University Press, 2008 [1993].
- Løvlie, Anders: «Rettslige forestillinger», *Jussens Venner*, 2022, s. 169–239.
- Læg Reid, Per og Olsen, Johan P.: *Byråkrati og beslutninger: en studie av norske departement*, Universitetsforlaget, 1978.
- Lødrup, Peter: «Oppreisning – et praktisk rettsinstitutt», *Tidsskrift for erstatningsrett*, 2006, s. 211–237.
- MacCormick, Neil og Weinberger, Ota: «Introduction» i Neil MacCormick og Ota Weinberger red.: *An institutional theory of law: New perspectives on legal positivism*, D. Reidel Publishing Company, 1986, s. 1–31.
- Madsen, Helle Bødker: *Privatisering og patientrettigheter*, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 2010.
- Madsen, Mikael Rask og Caserta, Salvatore: «The Legal Profession in the Era of Digital Capitalism: Disruption or New Dawn?», *Laws*, 2019, s. 1–17.
- Mair, Peter: *Ruling the Void: The Hollowing of Western Democracy*, Verso, 2013.
- Majone, Giandomenico: «The regulatory state and its legitimacy problems», *West European Politics*, 1999, s. 1–24.
- Malm, Andreas: *The Progress of this Storm*, Verso, 2018.
- Marcusson, Lena: *Förvaltning utanför myndighetsområdet*, Iustus Förlag, 1989.
- Marthinussen, Hans Fredrik: «Kommunal forbudsiver og rettsstatens utstrekkelighet» i Eirik Holmøyvik, Christoffer Conrad Eriksen og Benedikte Moltumyr Høgberg red.: *Kriseregulering: lovgivning under koronakrisen*, Fagbokforlaget, 2023, s. 441–482.
- Marx, Karl: *Capital, A Critique of Political Economy*, Penguin Books, 1976 [1867].
- Marx, Karl: «Til kritikken av Hegels rettsfilosofi» i Arne Pettersen red.: *Karl Marx, Friedrich Engels: Økonomisk-filosofiske manuskripter og andre ungdomsverker*, Falken, 1991 [1843].
- Mau, Søren: *Stum tvang: En marxistisk undersøgelse af kapitalismens økonomiske tvang*, KLIM, 2021.
- Mariana Mazzucato og Rosie Collington: *The Big Con: How the Consulting Industry Weakens Our Businesses, Infantilizes Our Governments, and Warps Our Economies*, Penguin Random House LLC, 2023.
- Menke, Christoph: *Critique of Rights*, Polity Press, 2020.
- Menke, Christoph: *Rett og vold*, House of Foundation, 2022.
- Messel, Jan: *Samling og strid: Norsk tjenestemannslag 1947–1997*, Tiden, 1997.
- Mestad, Ola og Stokstad, Sigrid: «§ 49» i Dag Michalsen og Ola Mestad red.: *Grunnloven: Historisk kommentarutgave 1814–2020*, Universitetsforlaget, 2021, s. 484–495.

- Meyer, Poul: «Om delegation af administrativ kompetence», *UfR B*, 1954, s. 30–39.
- Mittiga, Ross: «Political Legitimacy, Authoritarianism, and Climate Change», *American Political Science Review*, 2021, s. 998–1011.
- Moeller, Hans Georg: *Luhmann Explained: From Souls to Systems*, Open Court Publishing, 2006.
- Molander, Anders: *Discretion in the Welfare State: Social rights and professional judgement*, Routledge, 2016.
- Moren, Jorolv: *Organisasjonene og forvaltningen*, Forlagsaksjeselskapet Bedriftsøkonomen, 1958.
- Morgenstierne, Bredo: *Lærebog i den norske Statsforfatningsret*, Steen, 1909.
- Morgenstierne, Bredo: *Den norske forvaltnings- og næringsret: Et grundris*, Kristiania, Aschehoug, 1912.
- Mossberg, Oskar: «Den konstruktiva riktningen och 'begrepssjurisprudensen'», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2022, s. 289–355.
- Moyn, Samuel: «Reconstructing Critical Legal Studies», *Yale Law Journal*, 2023, s. 1–37.
- Mæhle, Synne Sæther: «Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?», *Jussens Venner*, 2004, s. 329–342.
- Mæhle, Synne Sæther: *Grenser for rettsanvendelsesskjønn: om rettslig legitimitet i et spenningsfelt mellom flertallsmakt og rettighetsvern*, Gyldendal Akademisk, 2005.
- Mæhle, Synne Sæther: «Rettsvitenskapelig forskningsmetodikk – i lys av grunnleggende forskningsverdier», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2015, s. 126–157.
- Nergelius, Joakim: *Svensk statsrätt*, Studentlitteratur, 2022.
- Neumann, Franz: *The Rule of Law*, Berg, 1986.
- Nicolini, Davide: *Practice Theory, Work and Organization*, Oxford University Press, 2012.
- Nielsen, Rasmus Grønved: *Forvaltningskontrakter: Retlige studier over forvaltningens after til varetagelse af myndighedsopgaver over for borgere med særligt henblik på myndighetsudøvelse*, Karnov Group, 2021.
- Nielsen, Rasmus Grønved: «Gælder forvaltningsretten for private?», *Juristen*, 2023, s. 20–33.
- Niskanen, William: *Bureaucracy & Representative Government*, Routledge, 1971.
- Nordby, Trond: *Korporatisme på norsk*, Universitetsforlaget, 1994.
- Nordrum, Jon Christian: *Bedre regulering: årsak-virkningsanalyser i norsk reguleringsprosess*, Gyldendal, 2019.
- Nygaard, Nils: *Rettsgrunnlag og standpunkt*, Universitetsforlaget, 2004.
- Nygaard, Nils: *Skade og ansvar*, Universitetsforlaget, 2007.
- O'Connell, Paul og Özsü, Umut: *Research handbook on law and Marxism*, Edward Elgar, 2021.
- Olsen, Johan P.: *Democratic Accountability, political order, and change: Exploring accountability processes in an era of European transformation*, Oxford University Press, 2017.
- Olsen, Johan P. og March, James: *Rediscovering Institutions*, The Free Press, 1989.
- Opsahl, Torkel: «En moderne forfatning under debatt, første artikkel», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1962, s. 282–319.
- Opsahl, Torkel: «En moderne forfatning under debatt, annen artikkel», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1962, s. 369–412.
- Opsahl, Torkel: *Fullmakter og folkestyre: Studier i offentlig myndighetstildeling, især ved såkalt delegasjon, i norsk rett*, Manuskript, 1963.
- Opsahl, Torkel: *Delegasjon av Stortingets myndighet*, Tanum, 1965.
- Opsahl, Torkel: «Reform av statsrettslige grunnprinsipper» *Pensumartikler i Statsforfatningsrett*, Universitetsforlaget, opprinnelig TFR 1969 nr. 2/3, 1980 [1969], s. 83–121.

- Overman, Sjors: «Great Expectations of Public Service Delegation: A systematic review», *Public Management Review*, 2016, s. 1238–1262.
- Overå, Oddvar: *Nemnder i kommunalforvaltningen, organisasjon og saksbehandling*, Institutt for offentlig rett, 1976.
- Pashukanis, Evgeny B.: *A General Theory of Law and Marxism*, Pluto Press 1978 [1926].
- Patterson, Dennis: «After Conceptual Analysis: The Rise of Practice Theory» i Dietmar Von Der Pfordten og Jaap C. Hage red.: *Concepts in Law*, Springer, 2009, s. 117–130.
- Pedersen, Ove Kaj: *Konkurrencestaten*, Hans Rietzels Forlag, 2011.
- Pfordten, Dietmar von der: «About Concepts in Law» i Dietmar Von Der Pfordten og Jaap C. Hage red.: *Concepts in Law*, Springer, 2009, s. 17–33.
- Picard, Pierre: «On the design of incentive schemes under moral hazard and adverse selection», *Journal of Public Economics*, 1987, s. 305–331.
- Pierre, Jon og Peters, Guy: «The shirking bureaucrat: a theory in search of evidence?», *Policy and politics*, 2017, s. 157–172.
- Pitkin, Hanna Fenichel: *The Concept of Representation*, University of California Press, 1967.
- Pitts, Frederick Harry: «Measuring and managing creative labour: value struggles and billable hours in the creative industries», *Organization*, nr. 1–18, 2020.
- Pitts, Frederic Harry: *Value*, Polity Press, 2021.
- Porter, Theodore: *Trust in Numbers*, Princeton University Press, 1995.
- Postone, Moishe: *Time, Labor and Social Domination*, Cambridge University Press, 1993.
- Poulantzas, Nicos: «Marxist Examination of the Contemporary State and Law and the Question of the 'Alternative'» i James Martin red.: *The Poulantzas Reader*, 2008 [1964], s. 25–46.
- Poulantzas, Nicos: «The Problem of the Capitalist State» i Robin Blackburn red.: *Ideology in Social Science*, Fontana, 1972, s. 238–62.
- Poulantzas, Nicos: *State, Power, Socialism*, Verso, 2014 [1978].
- Raa, Atle: *Fra instrumentell rasjonalitet til tvetydighet: en analyse av utviklingen av Statskonsults tilnærming til standarden Mål- og resultatstyring (MRS) 1987–2004*, Avhandling, Handelshøyskolen BI, 2011.
- Raz, Joseph: «The Law's Own Virtue», *Oxford Journal of Legal Studies*, 2019, s. 1–15.
- Roaldsnes, Andreas: «Mål og resultatstyring i Nav – kan det bidra til å få flere med nedsatt arbeidsevne i arbeid?», *Arbeid og velferd*, 2018, s. 57–80.
- Ross, Alf: *Om ret og retfærdighed: En indførelse i den analytiske retsfilosofi*, Nyt Nordisk Forlag, 1953.
- Ross, Alf: «Tü-Tü», *Harvard Law Review*, 1957, s. 812–825.
- Ross, Alf: *Statsretlige studier*, Nyt Nordisk Forlag, 1959.
- Runde, Aslak: «Skoleeiers erstatningsansvar for mangelfull opplæring i offentlige skoler», *Lov og rett*, 2013, s. 428–447.
- Ruus, Hilde: «§§ 86 og 87» i Dag Michalsen og Ola Mestad red.: *Grunnloven: Historisk kommentarutgave 1814–2020*, Universitetsforlaget, 2020, s. 803–834.
- Røiseland, Asbjørn og Vabo, Signy Irene: «Governance på norsk. Samstyring som empirisk og analytisk fenomen», *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 2008, s. 86–107.
- Rønning, Geir O.: *Staten og bankene, En komparativ analyse av to norske bankkriser i det 20. århundret, med fokus på statens krisehåndtering*, Doktoravhandling ved UiO, 2019.
- Røsvoll, Tarjei Ellingsen: «Delegeringsregler i forvaltningsretten – et spørsmål om styring?», *Jussens Venner*, 2020, s. 234–264.
- Røsvoll, Tarjei Ellingsen: «Konsulentbistand i saksforberedelsen: Om den 'rettslige formen' i Backer-utvalgets forslag til § 26», *Kritisk juss*, 2021, s. 27–45.

- Røsvoll, Tarjei Ellingsen: *Delegering: Et kritisk bidrag til rettsvitenskapens tenkning om forvaltningens organisering*, Doktoravhandling ved Det juridiske fakultet i Bergen, 2024.
- Sand, Inger-Johanne: *Styring av kompleksitet. Rettslige former for statlig rammestyring og desentralisert statsforvaltning*, Fagbokforlaget, 1996.
- Sand, Inger-Johanne: «The Interaction of Society, Politics and Law: The Legal and Communicative Theories of Habermas, Luhmann and Teubner», *Scandinavian Studies of Law*, 2008, s. 45–75.
- Sandberg, Kirsten: «Privatisering av førstelinjetjenesten i barnevernet», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2004, s. 83–99.
- Sandgren, Claes: «On Empirical Legal Science», *Scandinavian Studies of Law*, 2000, s. 445–482.
- Satz, Debra: «Some (Largely) Ignored Problems With Privatization» i Jack Knight og Melissa Schwartzberg red.: *Privatization*, NOMOS LX, 2019, s. 9–29.
- Schei, Tore: «Kommune, fylkeskommune eller stat som saksøkt?», *Lov og Rett*, 1981, s. 339–353.
- Schotel, Bas: «EU Operational Powers and Legal Protection: A Legal Theory Perspective on the Operational Powers of the European Border and Coast Guard», *German Law Journal*, 2021, s. 625–649.
- Schmitt, Carl: *Begrepet om det politiske*, Vidarforlaget, 2007 [1932].
- Schmitt, Carl: *Dictatorship*, Polity Press, 2014.
- Schmitt, Carl: «Parlamentarismens svanesang» i Rune Slagstad og Øystein Skar red.: *Carl Schmitt, Politikk og rett, et antiliberal tema med variasjoner*, 2019 [1926], s. 79–156.
- Seip, Anne Lise: *Sosialhjelpstaten blir til: norsk sosialpolitikk 1740–1920*, Gyldendal norsk forlag, 1984.
- Seip, Jens Arup: «Jus og politikk», *Lov og Rett*, 1965.
- Sejersted, Fredrik: *Kontroll og konstitusjon: Statsrettslige studier av Stortingets kontrollvirksomhet*, Cappelen Akademisk Forlag, 2002.
- Selvig, Erling: *Det såkalte husbondsansvar: studier i ulike typer av ansvar for hjelpere, herunder rederansvaret etter sjøl. § 8*, Universitetsforlaget, 1968.
- Shoikhedbrod, Igor: *Revisiting Marx's Critique of Liberalism*, Palgrave Macmillian, 2019.
- Skag, Miriam: «I hvilken utstrekning kan velferdstjenester unntas fra anskaffelsesregelverket – Kritiske merknader til EFTA-domstolens tilnærming i sak E-13/19 (Hraðbraut)», *Lov og Rett*, 2022, s. 301–318.
- Skinner, Quentin: «Meaning and Understanding in the History of Ideas», *History and Theory*, 1969, s. 3–53.
- Skjefstad, Arnt og Tørum, Amund Bjøranger: «Rettsutvikling og rettsavklaring i erstatningsretten – illustrert gjennom de såkalte Bori-dommene», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett*, 2020, s. 129–41.
- Skjerdal, Nikolai: «Hva betyr 'klar lovhjemmel'? Legalitetsprinsippet som grunnprinsipp og nyansert rettsregel», *Jussens Venner*, 2001, s. 337–364.
- Skoghøy, Jens Edvin A.: «Det offentlige erstatningsansvar – noen grunnleggende problemstillinger» i Hans Chr. Bugge, Hilde Indreberg, Aslak Syse og Arnulf Tverberg red.: *Liv, lov og lære – Festskrift til Inge Lorange Backer*, Universitetsforlaget, 2016, s. 476–490.
- Skovgaard, Henning: *Offentlige myndigheters erstatningsansvar: En studie i statens og kommunernes almindelige erstatningsansvar for retmæssig/rettsstridig skadeforvoldelse i professionelle forhold*, G.E.C Gads Forlag, 1983.
- Slagstad, Rune: *De nasjonale strateger*, Pax, 2015.
- Smith, Carsten: «Torkel Opsahl (1931–1993), Minnetale i Det Norske Videnskaps-Akademi 13. januar 1994», *Kritisk juss*, 1994, s. 29–35.

- Smith, Eivind: «Litt om Stortingets kontroll med forvaltningen», *Jussens Venner*, 1973, s. 137–163.
- Smith, Eivind: «Bokanmeldelse: Arvid Frihagen: Forvaltningsrett. Del 2, 3. reviderte utgave. Universitetsforlaget 1975. 248 sider. Kr. 74,50», *Lov og rett*, 1976, s. 140–44.
- Smith, Eivind: «Delegasjon av forvaltningsmyndighet til private og uavhengige organer», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1976, s. 360–390.
- Smith, Eivind: «Legalitetsprinsippets hjemmelskrav og subjekter», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1978, s. 655–691.
- Smith, Eivind: *Forvaltningsrett og blandingsadministrasjon*, Tanum Norli, 1979.
- Smith, Eivind: *Organisasjoner i fiskeriforvaltningen*, Tanum Norli, 1979.
- Smith, Eivind: «'Legalitetsprinsippet' på ny», *Jussens Venner*, 1982, s. 207–231.
- Smith, Eivind: «Statsrådenes politiske og konstitusjonelle ansvar for statlige virksomheter med styre», *Nordisk administrativt tidsskrift*, 1994, s. 91–110.
- Smith, Eivind: «Embetsverket i en brytningstid», *Juristkontakt*, 1997, s. 2–30.
- Smith, Eivind: «Makt uten ansvar?» i Eivind Smith red.: *Makt uten ansvar? Om Riksretten i vår tid*, Tano Aschehoug, 1997, s. 13–26.
- Smith, Eivind: «Instruksjonsmyndighet i den offentlige forvaltning og i ligningsforvaltningen», *Jussens Venner*, 1999, s. 48–60.
- Smith, Eivind: *Stat og rett: Artikler i utvalg 1980–2001*, Universitetsforlaget, 2002.
- Smith, Eivind: «'Ministerstyre' – et hinder for samordning?», *Nytt Norsk Tidsskrift*, 2015, s. 258–266.
- Smith, Eivind: *Konstitusjonelt demokrati*, 4. utg., Fagbokforlaget, 2017.
- Smith, Eivind: *Konstitusjonelt demokrati*, Fagbokforlaget, 2021.
- Smith, Eivind: «Rettsbundet forvaltning», *Jussens Venner*, 2022, s. 442–75.
- Smith, Eivind og Søvik, Morten: «Landbrukssamvirket og forvaltningsretten», *Institutt for offentlig retts skriftserie*, nr.4, 1983.
- Smith, Eivind og Eckhoff, Torstein: *Forvaltningsrett*, 12. utg., Universitetsforlaget, 2022.
- Spaak, Torben: «Explicating the Concept of Legal Competence» i Dietmar Von Der Pfordten og Jaap C. Hage red.: *Concepts in Law*, Springer, 2009, s. 67–80.
- Stavang, Per: *Storting og regjering: om instruksar frå Stortinget til regjeringa*, Alma Mater, 1999.
- Stokstad, Sigrid: *Kommunalt selvstyre*, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2012.
- Strandberg, Magne: «Arbeidsgivers erstatningsansvar for skader hans arbeidstaker volder med forsett», *Jussens Venner*, 2012, s. 33–68.
- Strandberg, Magne: *Beviskrav i sivile saker*, Fagbokforlaget, 2012.
- Strandberg, Magne og Skjefstad, Arnt: «Erstatning for feil gjort i selskapets ledelse – utviklingstrekk, tilnærming og systematikk», *Tidsskrift for forretningsjus*, 2017, s. 135–166.
- Strøm, Kåre: «Parliamentary Democracy and Delegation» i Kåre Strøm, Wolfgang C. Muller og Torbjörn Bergman red.: *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford University Press, 2006, s. 55–106.
- Strøm, Kåre, Müller, Wolfgang C. og Bergman, Torbjörn: «Challenges to Parliamentary Democracy» i Kåre Strøm, Wolfgang C. Muller og Torbjörn Bergman red.: *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford University Press, 2005.
- Stub, Marius: *Tilsynsforvaltningens kontrollvirksomhet*, Universitetsforlaget, 2011.
- Sundby, Nils Kristian: *Om Normer*, Universitetsforlaget, 1974.
- Sundby, Nils Kristian: «Kritisk juss: Hva er det?», *Jussens Venner*, 1975, s. 115–132.
- Sundby, Nils Kristian: «Innledning», i Nils Kristian Sundby og Anders Bratholm red: *Kritisk Juss*, Pax, 1976.

- Sundström, Göran: «Strategisk styrning bortom NPM», *Statsvetenskaplig tidsskrift*, 2016, s. 145–172.
- Supiot, Alain: *Governance by Numbers, The Making of a Legal Model of Allegiance*, Hart Publishing, 2017.
- Supiot, Alain: *Homo Juridicus*, Verso, 2017 [2007].
- Svendsen, Mathias Rose: «Forfatningsretlige begrænsninger i adgangen til at overlade myndighedsudøvelse til private», *UfR*, 2015, s. 191–200.
- Søvig, Karl Harald: «Statens ansvar for unnlatte barnevernstiltak», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2005, s. 59–71.
- Søvig, Karl Harald: *Tvang overfor rusmiddelavhengige: sosialtjenesteloven §§ 6-2 til 6-3*, Fagbokforlaget, 2007.
- Taggart, Michael: «From Parliamentary Powers to Privatization: The Chequered History of Delegated Legislation in the Twentieth Century», *University of Toronto Law Journal*, 2005, s. 575–627.
- Taleb, Nassim Nicholas: *The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable*, Random House, 2007.
- Taekema, Sanne og van der Burg, Wibren: *Contextualising Legal Research*, Edward Elgar, 2024.
- Terkelsen, Ole og Mørup, Søren Højgaard: «Hvornår gælder de forvaltningsretlige regler?», *Juristen*, 2022, s. 128–139.
- Tesaker, Eivind: *Departementet: opptegnelser fra et byråkratkantor*, Dreyer forlag, 2015.
- Teubner, Gunther: «The Anonymous Matrix: Human Rights Violations by 'Private' Transnational Actors», *Modern Law Review*, 2006, s. 327–346.
- Teubner, Gunther: «Law and Social Theory, Three Problems», *Asian Journal for Law and Society*, 2014, s. 235–254.
- Teubner, Gunther: *Critical Theory and Legal Autopoiesis: The Case for Social Constitutionalism*, Manchester University Press, 2017.
- Teubner, Gunther: «The Constitution of Non-Monetary Surplus Values», *Social & Legal Studies*, 2021, s. 501–521.
- Thornhill, Chris: «Niklas Luhmann, Carl Schmitt and the Modern Form of the Political», *European Journal of Social Theory*, 2007, s. 499–522.
- Tranøy, Bent Sofus og Østerud, Øyvind: «Innledning» i Øyvind Østerud og Bent Sofus Tranøy red.: *Den fragmenterte staten. Reformer, makt og styring*, Gyldendal Akademisk, 2009, s. 9–39.
- Tuori, Kaarlo: *Critical Legal Positivism*, Routledge, 2002.
- Tuori, Kaarlo: *Ratio and Voluntas*, Routledge, 2011.
- Tuori, Kaarlo: «On Legal Hybrids and Perspectivism» i Kaarlo Tuori, Miguel Maduro og Suvi Sankari red.: *Transnational law: Rethinking European Law and Legal Thinking*, Cambridge, 2014, s. 11–58, s. 56.
- Tuori, Kaarlo: *Properties of Law: Modern Law and After*, Cambridge University Press, 2021.
- Tønnesson, Kåre D.: *Sentraladministrasjonens historie, Bind 4, 1914–1940*, Universitetsforlaget, 1979.
- Tøssebro, Henriette Nilsson: *Omgjøring: En forvaltningsrettslig fremstilling*, Universitetsforlaget, 2021.
- Urbinati, Nadia: «Representative constructivism's conundrum» i Lisa Disch Mathijs van de Sande og Nadia Urbinati red.: *The Constructivist Turn in Political Representation*, Edinburgh University Press 2019, s. 182–202.
- Vibert, Frank: *The Rise of the Unelected*, Cambridge University Press, 2007.

- Warren, Mark E. og Castiglione, Dario: «Rethinking democratic representation: eight theoretical issues and a postscript» i Lisa Disch, Mathijs van de Sande og Nadia Urbinati red.: *The Constructivist Turn in Political Representation*, Edinburgh University Press, 2019, s. 21–47.
- Weber, Max: *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*, vol. 1, ved Gunther Roth og Claus Wittich, University of California Press, 1978 [1922]
- Weber, Max: *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*, vol. 2, ved Gunther Roth og Claus Wittich, University of California Press, 1978 [1922].
- Wegner, Rolf B.: «Vekteres bruk av fysisk makt mot person», *Lov og rett*, 2009, s. 84–103.
- Wibye, Johan Vorland: *Rettighetsanalyse*, Universitetet i Oslo, 2020.
- Wiggen, Janicke: *Anskaffelsesdirektivet og samarbeid i offentlig sektor: kontraktsbegrepets grenser*, Universitetsforlaget, 2013.
- Wilén, Carl: «Why Pashukanis was right: Abstraction and form in the *The General Theory of Law and Marxism*», *Capital & Class*, 2023, s. 1–22.
- Williamson, Oliver E.: «The Economics of Organization: The Transaction Cost Approach», *American Journal of Sociology*, 1981, s. 548–577.
- Winsvold, Marte, Zeiner, Hilde og Stokstad, Sigrid: «Short and long-term delegation: What are the effects on politicians sense of control?», *Public Management Review*, 2021, s. 1–17.
- Wittgenstein, Ludwig: *Filosofiske undersøkelser*, Pax forlag, 2010 [1953].
- Wold, Knut Getz: «Nasjonalbudsjettet i administrasjonen», *Nordisk Administrativt Tidsskrift*, 1949, s. 204–242.
- Woodhouse, Rosie «The politics of abstraction: Property subjectivity, legal form» i Cosmin Cercel, Gian-Giacomo Fusco og Przemyslaw Tacik red.: *Legal Form and the End of Law*, Routledge, 2024, s. 47–69.
- Østenstad, Bjørn Henning: «Likskapsprinsippet og delegasjon til kommunedelsutvalg», *Lov og rett*, 1996, s. 693–714
- Østenstad, Bjørn Henning: «Vilkårslæra sitt forholdsmessigkrav i lys av misbrukslæra sin kvalifisert-urimeleg-standard – og vice versa» i Karl Harald Søvig red.: *Forholdsmessighetsvurderinger i forvaltningsretten*, Fagbokforlaget, 2015, s. 111–146.
- Østenstad, Bjørn Henning: «Utviklingslinjer i tvangsjussen på helse- og omsorgsfeltet – og Bergensfakultetet si rolle» i Johan Giertsen, Erling Johannes Husabø, Øystein L. Iversen, Berte-Elen Konow red.: *Rett i vest: Festskrift til 50-årsjubileet for jurist-utdanningen ved Universitetet i Bergen*, Fagbokforlaget, 2019.
- Østvik, Jan Erik og Israel, Pravin: «Fra offentlige til private omsorgstjenester? Private omsorgstjenester for mennesker med utviklingshemming, autisme og/eller asperger syndrom i Oslo og Akershus», *Fontene Forskning*, 2015, s. 17–33.
- Øvrelid, Ragnhild: *Rettssikkerhet eller demokrati?*, Universitetsforlaget, 1984.

Lover og forskrifter

Norske lover

Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges

Grunnlov

§ 3 25, 46, 59, 75, 93, 95, 118, 169, 196, 220,
239, 240, 241, 243, 245, 248, 266,
299, 326, 420, 421, 429, 477

§ 12 25, 46, 93, 95, 118, 169, 239, 240, 241,
248, 326, 421, 430

§ 13 93

§ 15 328, 329

§ 19 93, 321

§ 28 28, 207, 208, 209, 240, 241, 317, 318,
321, 322, 331

§ 30 318, 323

§ 49 93, 242, 433

§ 75 93, 118, 200

§ 86 93, 318

§ 87 318

§ 88 93

§ 96 321

§ 113 177, 193, 195, 196, 199, 321

§ 115 49, 93, 198

Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig
Straffelov (straffeloven) (opphevet)

§ 79 209

Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene
(domstolloven)

§ 66 210

Lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med
elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-
tilsynsloven)

§ 8 458

§ 9 292

Lov 5. februar 1932 nr. 1 om ansvar for
handlinger som påtales ved Riksrett
(ansvarlighetsloven) 318

§ 1 320

§ 10 320, 321

§ 11 320

Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning
for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven)
436

Lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova)
§ 68 269

Lov 5. juni 1964 nr. 2 om sosial omsorg
(sosialomsorgsloven) (opphevet) 441

Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk
(vegtrafikkloven) 353

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten
i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
416, 465

§ 1 364, 367

§ 2 181, 184, 185, 294, 420

§ 9 272

§ 10 367

kap. III 294

§ 11 443

§ 11 c 209

§ 13 367

§ 17 148, 149, 150, 253, 369, 443

§§ 17–19 169

§ 18 367, 372

§ 24 177

§ 25 163

§ 27 b 336, 338

§ 28 249, 415, 416, 427, 429

§ 29 169

§ 31 169

- § 34 169, 419
§ 35 337, 415, 416, 427, 429
§ 37 287
§ 41 150, 162, 166, 288
Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven)
§ 2-1 188, 343, 345, 348, 350, 357, 358, 361, 362, 401
§ 2-3 361
§ 3-5 358
§ 3-6 358
§ 5-3 361
Lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova) 417
§ 10 417
Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven)
§ 28 174
Lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp (rettshjelploven) 432
Lov 13. juni 1980 nr. 42 om leger (legelova) (opphevet)
§ 16 456
Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) 292, 417
§ 30 339
§ 81 203
§ 83 339
§ 85 416, 417
Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) Femte del 280
Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) (opphevet) 369
Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)
§ 2-3 432
§ 9-4 465
Lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven)
§ 12 210
Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) (opphevet)
§ 2-1 212
§ 17 244
Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (opphevet) 260
§ 8 257
§ 10 257, 264
§ 12 257
§ 13 257
§ 20 257
§ 23 257
§ 27 264
§ 28-1 a 264
§ 39 296
Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv (arkivlova)
§ 5 372
Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven)
§ 11 174, 432
§ 11 a 432
Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) 208, 280
Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven)
§ 2 174
§ 6 196
§ 15 174
§ 17 b 174
Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
§ 8-4 443
Lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
§ 4 439
§ 7 439
Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven) 198, 203
§ 2-1 a 459
§ 4-1 203

- Lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven) 438
- Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) 417, 438
 kap. 2 418
 § 2-1 459, 464
 § 2-1 b 418
 § 2-2 200
 kap. 3 289, 418
 kap. 4 418
 kap. 4 A 214
 § 7-2 417
- Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) 367
 § 3 202
 § 4 280, 434, 456
 § 5 171
 § 16 153, 436, 456
 § 48 202
 § 49 202
 § 53 202
- Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 64 174
- Lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) § 28 214
 § 29 214
- Lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven) § 5 417
- Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 7 210
 § 9 258
 § 12 258
 § 13 210
 § 28 210
 § 31 174
- Lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 5-3 174
 § 7-1 174
- Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (privatskolelova) 264
 § 2-1 203
 § 3-6 264
- Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 417
- Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) 203
 § 9 174
 § 35 418
- Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) § 15 319
 kap. 4 362
 § 28 363
 § 164 163, 165, 173, 176
 § 165 163
 § 167 163
 § 171 165, 314, 325
 §§ 171–173 173, 322
 § 265 214
- Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) 344
 § 14-9 255
 § 18-1 282
- Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 6 203
 § 10 259
 § 11 202
 § 14 203
 § 24 456
- Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) 338, 339
 § 1-3 335, 339
 § 1-5 308, 335, 336, 338
 § 2-1 336
 § 15-7 340
- Lov 17. juni 2005 nr. 101 om egedomsregistrering (matrikkellova) § 5 a 347

- Lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 311, 313, 365, 368, 371, 432, 460
 § 14 294
 § 15 249, 294
- Lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) 203
- Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) 417
 § 71a 417
- Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) (opphevet)
 § 1-5 174
 § 4-1 174
- Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)
 § 75 174, 203, 207
 § 79 336
 § 88 255
 § 127 207
- Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) 203, 253, 255
 § 3-3 210, 253, 409
 § 16-2 210
 § 16-3 210
- Lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven)
 § 3 174
- Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
 § 18 337
 § 62 174
 § 63 174
- Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) 264
 § 18 440
- Lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
 § 18 210
- Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) 253, 436
- § 3-1 174, 179
 § 5-5 258
 § 6-1 210
 kap. 9 183, 213, 214, 253, 372, 410
 § 9-9 202
 kap. 10 214, 372
- Lov 19. juni 2015 nr. 65 om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsetningslov) 361
- Lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven)
 § 33 174
 § 42 174
- Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)
 § 1 184
- Lov 22. mai 2017 nr. 29 om taubaner (taubaneloven)
 § 12 174
- Lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. (statsansatteloven)
 § 16 456
- Lov 1. juni 2018 nr. 24 om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven)
 § 8-9 201
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 207, 220, 244
 § 2-1 242, 298, 433
 § 5-3 59, 200, 206, 256, 258, 299
 § 5-4 59, 171, 256, 260, 261, 264
 § 5-7 259
 § 5-13 296
 § 5-14 258, 296
 § 6-1 258, 271
 § 11-8 271
 § 13-1 206, 259
 § 19-4 435
 § 20-2 435
 § 20-3 263, 435
 kap. 22 399
 § 22-1 210
 § 23-1 210
 § 23-2 372
 § 23-3 210
 § 23-4 210
 § 23-6 372
 § 24-1 210

- § 25-1 296, 372
- kap. 27 401
- § 27-2 335
- § 30-2 401
- Lov 21. juni 2019 nr. 70 om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
 - § 5 210
 - § 33 210
 - § 37 174
- Lov 17. april 2020 nr. 29 om god handelsskikk i dagligvarekjeden
 - § 11 174
- Lov 7. mai 2020 nr. 40 om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon (bredbåndsutbyggingsloven)
 - § 21 174
- Lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern (barnevernsloven) 61, 455
 - § 1-7 254
 - § 3-1 210
 - § 9-5 203
 - § 10-6 214
 - § 10-7 214
 - § 10-15 203
 - § 10-17 434
 - § 10-19 434
 - kap. 15 452
 - § 15-3 258, 455
 - § 15-7 254
 - kap. 16 452
 - § 17-3 434
 - § 17-5 435
- Lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) 456
 - § 5-7 264
 - kap. 9 201
 - § 9-1 456
 - § 10-1 216
 - § 10-11 202, 216
 - § 13-2 264
- Lov 16. juni 2023 nr. 62 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)
 - § 4-1 210

Norske forskrifter

- Forskrift 28. juni 1985 nr. 1679 om ordningen av påtalemyndigheten (Påtaleinstruksen) 280
- Forskrift 1. desember 2000 nr. 1208 om prioritering av helsetjenester, rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, rett til behandling i utlandet og om klagenemnd (prioriteringsforskriften)
 - § 6 459
- Forskrift 12. desember 2003 nr. 1938 Reglement for økonomistyring i staten 210
- Forskrift 12. desember 2003 nr. 1939 Bestemmelser om økonomistyring i staten 41, 210, 380, 389, 488
 - pkt. 1.6.1 406
 - pkt. 1.6.2 399
 - pkt. 2.6 181
 - kap. 6 458
 - kap. 7 458
- Forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) 197
- Bevilgningsreglementet 26. mai 2005 nr. 876
 - § 4 431
- Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven)
 - § 7 a 407
- Forskrift 30. juni 2006 nr. 859 om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (opphevet) 314
- Forskrift 29. juni 2007 nr. 830 om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier
 - § 14 292
- Forskrift 3. april 2008 nr. 320 om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp
 - § 7 202
- Forskrift 15. november 2011 nr. 1103 om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (rettighetsforskriften) (opphevet)
 - § 14 201

- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1258
om etablering og gjennomføring
av psykisk helsevern m.m. (psykisk
helsevernforskriften)
kap. 7 417
§ 51 417
- Forskrift 31. oktober 2012 nr. 1182 om
klagenemnd for Husbanken
§ 1 416
- Forskrift 29. oktober 2015 nr. 1232 om
private virksomheters adgang til å yte
spesialisthelsetjenester mot betaling fra
staten (opphevet)
§ 9 408
- Forskrift 11. desember 2015 nr. 1598 om
arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften)
407
§ 1-6 407
- Instruks 19. februar 2016 nr. 184
om utredning av statlige tiltak
(utredningsinstruksen) 286, 297
- Forskrift 12. august 2016 nr. 974
om offentlige anskaffelser
(anskaffelsesforskriften) 371
§ 1-2 370
§ 4-3 292
kap. 5 183
§ 8-12 435
- Forskrift 22. desember 2017 nr. 2384 om
godkjenning av yrkeskvalifikasjoner 61
- Forskrift 15. februar 2019 nr. 127 om
fastsetting av myndighet mv. etter
kulturminneloven 174
- Forskrift 18. november 2019 nr. 1546 om lån
fra Husbanken 416
- Forskrift 31. januar 2020 nr. 299 Delegering
etter Nasjonal helseberedskapsplan –
koronavirus 297
- Forskrift 6. juni 2022 nr. 1242 Delegering av
myndighet fra Mattilsynet til Debio etter
økologiforskriften 434
- Forskrift 11. juni 2022 nr. 1171 om
økologisk produksjon og merking
av økologiske landbruksprodukter,
akvakulturprodukter, næringsmidler og
fôr m.m. (økologiforskriften) 434
§ 25 428
- Forskrift 29. juni 2022 nr. 1242 Delegering av
myndighet fra Mattilsynet til Debio etter
økologiforskriften 279
pkt. I nr. 4 417
- Forskrift 5. juli 2022 nr. 1292 Instruks til
Debio og det regionale Mattilsynet om
utøvelse av delegert myndighet etter
økologiforskriften 434
- Forskrift 15. desember 2022 nr. 2240
om barnevernstjenestens oppfølging
av barn på barnevernsinstitusjon
(oppfølgingsforskriften)
§ 5 434
- Forskrift 20. desember 2022 nr. 2358 om
barns rettigheter i barnevernsinstitusjon
§§ 5–9 214
- Forskrift 22. desember 2022 nr. 2474 om
krav til kvalitet og godkjenning av
barnevernsinstitusjoner (kvalitets- og
godkjenningsforskriften) 407
§ 6 434
- Forskrift 28. juni 2024 nr. 1392 Universitets-
og høyskoleforskriften
kap. 7 202

Norske rettsavgjørelser og uttalelser

Høyesterett

- Rt. 1873 s. 605 (Sundhedsvesenet) 277
- Rt. 1918 II s. 287 (Rasjoneringsdirektoratet) 267
- Rt. 1923 s. 723 204
- Rt. 1930 s. 241 (Delegering til fylkesveistyre) 267
- Rt. 1933 s. 1041 (Omsetningsrådet for melk) 267, 268
- Rt. 1934 s. 444 211
- Rt. 1936 s. 592 (Ratihabisjon via tiltalebeslutning) 204, 271, 279
- Rt. 1937 s. 691 204
- Rt. 1939 s. 449 (Cyanamidtransport) 267, 271
- Rt. 1950 s. 501 215, 272
- Rt. 1950 s. 1064 (Klarhet av en delegering) 298
- Rt. 1952 s. 932 (Suspensjon av politimenn I) 267, 271
- Rt. 1952 s. 1089 (Hvalolje) 50, 54, 193, 398
- Rt. 1953 s. 24 271
- Rt. 1953 s. 1124 (Delegering til prisdirektoratet) 268
- Rt. 1955 s. 755 (Forberedelse av ekspropriasjonssak) 168, 217, 272
- Rt. 1956 s. 952 (Treforedling) 193
- Rt. 1956 s. 1124 (Intern delegering pga. praktiske behov) 168, 271, 280
- Rt. 1957 s. 915 (Ratihabisjon ved klage) 271
- Rt. 1958 s. 48 (Norske Rørgrossisters forening) 199
- Rt. 1962 s. 46 (Delegering av lokale trafikkregler) 269
- Rt. 1964 s. 502 (Avansement Marinen) 441
- Rt. 1964 s. 936 (Refusjonssaker delegert til formann) 271
- Rt. 1965 s. 466 (Prøveskilt) 269
- Rt. 1966 s. 1081 (Homøopatforeningen) 212, 268
- Rt. 1967 s. 597 (Asfaltklump) 346, 347
- Rt. 1967 s. 697 (Lier) 346, 347
- Rt. 1968 s. 1019 (Delegering fra bygningsrådet) 272
- Rt. 1971 s. 907 (Lærlingenemnda) 455
- Rt. 1972 s. 240 209
- Rt. 1973 s. 486 (SSB) 245, 268, 276
- Rt. 1976 s. 920 204
- Rt. 1978 s. 1430 (Sira-Kvina) 232
- Rt. 1979 s. 1179 (Konsesjonssak ikke forelagt for kommunestyret) 288
- Rt. 1980 s. 556 (Skjematisk rundskriv) 441, 442
- Rt. 1981 s. 745 (Isene) 216
- Rt. 1984 s. 844 209
- Rt. 1986 s. 46 (Delegering til fylkesmann I) 245, 269, 276, 288, 293, 399, 400
- Rt. 1986 s. 1326 (Reitgjerdet I) 348
- Rt. 1986 s. 1386 (Block Watne) 355
- Rt. 1987 s. 1495 (Reitgjerdet II) 348
- Rt. 1990 s. 360 (Malvik I) 216
- Rt. 1990 s. 874 (Fusa-dommen) 216, 441
- Rt. 1990 s. 1001 (Ikke forelagt formannskapet) 165

- Rt. 1991 s. 954 (Reisegaranti) 348
 Rt. 1992 s. 453 (Furunkulose) 347
 Rt. 1992 s. 682 (Kjøre blått) 173
 Rt. 1992 s. 1401 (Heerema) 208, 318
 Rt. 1993 s. 808 (Delegering til fylkesmann II) 269, 400
 Rt. 1993 s. 811 (Malvik II) 216
 Rt. 1995 s. 209 (Incestanklage) 358, 359
 Rt. 1995 s. 530 (Fjordlaks) 194, 243, 367, 401
 Rt. 1997 s. 608 (Uklar delegering) 298
 Rt. 1998 s. 152 (Lovlig stedfortreder) 271, 272
 Rt. 1999 s. 1 214
 Rt. 1999 s. 593 (Ansvarsfordeling mellom kommuner) 207, 307
 Rt. 1999 s. 1273 (Bevis for delegering) 297
 Rt. 1999 s. 1903 (Hjelpeverge) 346, 347
 Rt. 2000 s. 253 (Motorsyklist) 353
 Rt. 2000 s. 388 (Knusesikre glass) 348
 Rt. 2001 s. 428 (Politivdelingen) 271, 280
 Rt. 2002 s. 654 (Knærten barnehage) 347
 Rt. 2002 s. 683 (Vassøy-Canning) 122
 Rt. 2002 s. 683 (Vassøy-Canning) 165, 258
 Rt. 2002 s. 1403 (Intern delegering av påtalevedtak) 210, 271, 272, 279
 Rt. 2003 s. 1468 (Unnlatt omsorgsovertakelse) 342
 Rt. 2004 s. 76 (Rektors oppsigelse) 165, 204, 271, 280, 285
 Rt. 2005 s. 416 (Advokatbevilling) 348
 Rt. 2007 s. 538 (Presisering av tvl. § 1-5) 335, 336, 337, 338
 Rt. 2008 s. 668 (Utenlandsk arbeidskraft) 362
 Rt. 2008 s. 755 (Hjemmehjelp) 343
 Rt. 2008 s. 849 207, 212
 Rt. 2008 s. 1187 (Ubetinget oppsigelsesrett BUP) 438
 Rt. 2009 s. 1079 (Helikopterlanding) 362
 Rt. 2009 s. 1237 (Nordsjødykkerne) 344
 Rt. 2009 s. 1319 (Tildeling av driftshjæmmel) 289
 Rt. 2009 s. 1356 (Nordea) 186, 367, 372
 Rt. 2010 s. 291 (Vangen) 348, 360
 Rt. 2010 s. 376 (Automatisk tilbakekall av drosjeløyve) 441
 Rt. 2010 s. 454 (Dødsfall i arrest) 363
 Rt. 2011 s. 1666 (Vestre Viken) 360
 Rt. 2012 s. 146 (Mobbedommen) 343, 344
 Rt. 2012 s. 820 (Vannavlop fra fylkesvei) 343
 Rt. 2012 s. 1062 (Tripp Trapp) 359
 Rt. 2012 s. 1444 (Tilbakebetaling) 186
 Rt. 2012 s. 1985 400
 Rt. 2013 s. 342 (Beredskapshjem) 367, 426
 Rt. 2013 s. 354 (Avlaster I) 426
 Rt. 2014 s. 310 (Drosjeløyve II) 441
 Rt. 2015 s. 276 (Bori-dommen) 349
 Rt. 2015 s. 475 (Partnerdommen) 345
 Rt. 2015 s. 795 (Hurtigruten) 186, 367
 HR-2014-630-A 441
 HR-2016-476-A 181
 HR-2016-1366-A (Avlaster II) 426
 HR-2016-1982-A (Automatisert skatteforvaltning) 441
 HR-2018-1907-A (Blom Fiskeoppdrett) 193
 HR-2019-2395-A (Reintallsreduksjon II) 194, 401
 HR-2020-1120-A (Underleverandør skader molo) 355
 HR-2020-2126-A (Tilbakeholdsrett for vektere) 214
 HR-2021-2275-A (Inndragning av fangstoppgjør) 367
 HR-2021-2510-A (El-sparkesykler) 186, 192, 367
 HR-2022-401-A (Tolga) 360
 HR-2022-2172-A (Antallsbegrensning på private sammenkomster) 280
- Lagmannsrettene**
 LE-1991-1489 (Markushjemmet) 364, 369
 LB-2004-99692 (Psykolog uten autorisasjon) 194, 195
 LB-2005-79261 209
 LB-2009-6346 (Byggesak Oslo) 357
 LB-2009-76729 209
 LF-2013-84810 (Øysand camping) 335
 LB-2017-5583 (Pensjonsordningen for sykepleiere) 436
 LA-2017-147343 (Delegering av tilsyn) 426
 LA-2018-88714 (Tinn kommune) 298
 LG-2019-124962 (Vektere på bybanen) 195, 214
 LA-2021-61449 (Delegering av begrunnelse) 216, 252
 LB-2021-85519 (Omsorgsovertakelse) 342
 LB-2022-189531 (Dartride AS) 340

Tingrettene

- TOSLO-2018-44040 (Alderstest) 255
 NAD-1981-282 (Begrunnelse med henvisning til annet organs vurdering) 216
 TRR-2010-399 (Feil organ II) 176

Lovavdelingens uttalelser

- JDLOV-1981-423 (NBI) 432
 JDLOV-1981-2889 (Delegering til interkommunal skole) 181, 211
 JDLOV-1985-328 (GIEK delegere til private) 244, 269
 JDLOV-1987-665 (Industrikonsesjon) 170
 JDLOV-1989-1509 (Sideordnet delegasjon og delegasjon av instruksjonsmyndighet) 434
 JDLOV-1991-70 (Kontroll til Veritas) 172, 244, 269
 JDLOV-1991-1413 (Barnevern konsulenter) 172, 244, 254
 JDLOV-1994-1537 (Klageinstans for riksansikvaren) 455
 JDLOV-1996-6661 (Avfallsgebyr) 458
 JDLOV-1998-11302 (Instruksjonsmyndighet over stiftelse) 417, 453
 JDLOV-1999-6661 (Delegering av innkreving) 291
 JDLOV-2001-7310A (KRD som klageinstans for UNEs avgjørelser om sakskostnader) 433, 455
 JDLOV-2001-8387 (Klage etter offentleglova) 433, 455
 JDLOV-2004-1452 (Privat tilskuddsforvalter) 458
 JDLOV-2004-2274 (Gr. § 3 og uavhengige organer) 330, 331, 421, 454
 JDLOV-2006-6391A (Instruksjon om iverksettelse UNE) 425, 455
 JDLOV-2006-6391B (Instruksjon av UNE, prioritering av saker) 425, 455
 JDLOV-2007-2119 (Voldsoffererstatningsnemnda sakskostnader klage) 455
 JDLOV-2014-8080 (Delegering til grunneiere, nasjonalparker) 244

- Lovavdelingen: Lovteknikk og lovforberedelse: Veiledning om lov- og forskriftsarbeid, 2000, 21.11.2019 50
 Lovavdelingen: Lovteknikk: Vegledning om utforming av lovtekster, 1971 50

Sivilombudets uttalelser

- SOMB-1966-14 (Forbrukerrådets sekretariat) 172, 178
 SOMB-1983-22 (Advokats innvilgelse av fritt rettsråd) 416
 SOMB-1989-19 (Husbanken) 416
 SOMB-1991-81 (Kompetanseoverlapp) 204
 SOMBU-2002-17 (Instruks om utøving av meroffentlighet) 442
 SOMB-2002-26 (Rektor spesialundervisning) 290
 SOMB-2002-39 (Forutsetningsvis delegert) 298, 419
 SOMB-2002-39 (Klagebehandling uten instruksjonsmyndighet) 418
 SOMB-2004-31 (Inhabilitet som følge av instruks) 272
 SOM-2007-2439 (Obiora-saken) 213
 SOM-2010-2823 195
 SOM-2011-3397 426
 SOM-2012-1280 (Rett klagemyndighet) 205
 SOM-2012-2040 (Skagerak Consulting) 253
 SOM-2017-2960 (Kommuneadvokat underordnet Bymiljøetaten) 429
 SOM-2018-1246 (Power-point konsulenter) 368, 449
 SOM-2019-2154 (Sammenstilling av saksbehandlingssystemer) 369
 SOM-2020-326 408
 SOM-2020-672 (Rotete ansettelse) 210, 295
 SOM-2020-5288 (Hovedlitteratur) 290
 SOM-2022-1160 408
 SOM-2022-1416 459
 SOM-2022-3856 (Delegering av saksforberedelse fra UDI til politiet) 285, 408, 424
 SOM-2022-5177 248
 SOM-2022-5128 248
 SOM-2022-5129 248
 SOM-2022-5130 248, 249, 275
 SOM-2022-5131 248
 SOM-2022-5132 248

SOM-2022-5454 (Delegering til UDI) 408
Stortingets ombudsmann for forvaltningen:
Dokument nr. 4: Årsmelding for 1983
353

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

KOFA-2010-364, Barnevernsinstitusjoner
183

KOFA-2014-5, Botjenester 183

KOFA-2017-131, Norges idrettsforbund 370

KOFA-2020-733, BKK AS 371

Internasjonale rettsavgjørelser

EU-domstolen

- C-9/56 (Meroni & Co., Industrie Metallurgiche SpA v. High Authority of the European Coal and Steel Community) 365
- C-96/81 (Kommisjonen v. Nederland) 60
- C-123/83 (BNIC v. Clair) 60
- C-66/85 (Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg) 183
- C-42/92 (Thijssen v. Controledienst voor de verzekeringen) 183
- C-114/97 (Kommisjonen v. Spania) 183
- C-355/98 (Kommisjonen v. Belgia) 183
- C-417/99 (Kommisjonen v. Spania) 183
- C-470/99 (Universale-Bau v. Entsorgungsbetriebe Simmering GmbH) 370
- C-160/08 (Kommisjonen v. Tyskland) 61, 183
- C-438/08 (Kommisjonen v. Portugal) 183
- C-567/15 (LitSpecMet v. UAB Vilniaus lokomotyvų remonto depas) 370, 371
- C-436/20 (ASADE (Opinion of Advocate General Medina) 183

Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD)

- Sak 13134/87 (Costello-Roberts v. Storbritannia) 360
- Sak 61603/00 (Storck v. Tyskland) 360
- Sak 39483/05 og 40527/10 (Liseytseva og Maslov v. Russland) 360

Saksregister

A

administrative tjenester eller driftsoppgaver 180
aksessorisk kompetanse 282
alminnelig forvaltnings- og statsrett 87
alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper 178, 184
anskaffelsesrett 129, 182
ansvar 162, 164, 304, 331
ansvarliggjøring 125, 132
ansvarlighetsloven 320
ansvarsformer 302, 311
ansvarspulverisering 175
arbeidsgiveransvar 343
arbeidsgivers styringsrett 249, 420
avskjære ansvar 329
avskåret instruksjonsmyndighet 451

B

begrepsanalyse 72, 85
begrepsjurisprudens 76
begrunnelse for delegering 295
beredskapssituasjoner 465
Bestemmelser om økonomistyring i staten (BØS) 380

D

delegata potestas non potest delegari 76
delegere 57, 123, 163, 241
 ansvar 307
 bevilgningsmyndighet 180
 eksternt 243, 249, 260
 formkrav til 297
 forskriftsmyndighet 404
 fra andre organers kompetanse 245

 fra direktorater 247, 269
 internt 248, 249, 279
 minstekrav til styring 376, 397, 400, 449
 oppdrag 457
 saksbehandlingsoppgaver 144, 148, 250, 408
 sideordnet 433
 sin delegeringskompetanse 245
 til private 221, 285, 434, 436, 461
 videre 247, 292
delegeringsadgang 228, 239, 479
delegeringsbegrepet 140, 143, 158, 172, 177, 302, 476
 omfanget av 146
delegeringslære 266
delegeringslære 74, 195
delegeringsreglement 296
demokrati 125
demokratisk legitimitet 128, 132, 232, 387
derogatoriske virkninger 313, 364, 418
desentralisering 139
DFØ 38
differensiering 106, 132
differensiert ansvar 132, 311, 393, 480
diskursanalyse 72
dobbelbehandling 224
domstolskontroll 401

E

erstatningsansvar 166, 340
erstatningsrett 188
etatsstyring 41, 118, 380, 447
ett eller flere organer 248
EU/EØS-retten 60, 181

F

faglig autonomi 135, 453
 faglighet 35, 111, 137, 212, 226, 278
 faktisk forvaltningsvirksomhet 213
 faktiske handlinger 264
 flernivåforvaltning 203
 forholdet mellom alminnelige regler og begreper 80
 formell legalitet 94
 forsvarlig organisering 175
 forvaltningsansvar 131, 156, 246, 430
 forvaltningsloven 178
 forvaltningsorgan 39, 100
 forvaltningspolitikk 31, 45
 forvaltningspolitiske reformer 116
 forvaltningsrevisjon 41, 118, 401
 fristilling 456
 fullmaktslovgivning 193
 funksjonell differensiering 106
 fvl. § 17 148
 fvl. § 37 288

G

governance 384
 Grl. § 3 75, 93, 239, 245, 420
 Grl. § 12 93
 Grl. § 28 207, 331
 Grl. § 113 193, 199

H

heuristikker 79
 hierarki 114, 121, 384, 421
 hierarkisk ansvar 283, 375, 379, 386, 390, 392, 396, 409, 422, 431, 481
 hjemmel 167

I

ideelle aktører 463
 identifikasjon 349
 Ingvaldsen-utvalget 327, 329, 331, 397, 453
 inngrep 164, 193, 427
 institusjon 100
 institusjonalisering 101
 institusjonell kapasitet 58, 95, 101, 104, 107, 123, 126, 140, 149, 153, 162, 227, 231, 275, 391
 institusjonell ramme 69

institusjonelle teorier 66, 99
 instruks 115
 instruksjonsmyndighet 206, 326, 331, 377, 386, 419, 422, 428, 431, 439, 449, 453, 454
 instrumentell relasjon 125
 interkommunalt samarbeid 265
 internkontroll 459, 466

J

juridiske begreper 79
 juristprofesjonen 51, 74, 84, 89, 118, 155

K

klagebehandling 415
 klageinstans 416
 kollegiale organisasjonsformer 284
 kommunal delegeringsadgang 206, 256, 258
 kommunalt selvstyre 433
 kommunikativ differensiering 106
 kompetansebegrepet 94
 kompetansekrav 130, 201
 kompetanseutøvelse 148
 kompleksitet 105, 154
 konkurransestat 32
 konkurs 463
 konstitusjonelt ansvar 314, 325, 386, 451
 konstruktivism 74
 konsulentselskaper 38, 254, 396
 kontrakter 435, 461
 kontraktsmedhjelperansvar 355
 kontraktsoppfølging 465
 kontraktsstyring 435
 kontraktstolkning 436
 kontroll 124, 133, 151, 164, 225, 291, 345, 383, 391, 433, 437
 korporative ordninger 454
 kritisk dimensjon 89

L

legalitetsprinsippet 192, 194, 196
 legitimasjonsvirkninger 175, 181, 349
 lobbyvirksomhet 461
 Loughlin, Martin 101
 lovlighetskontroll 401
 læren om bistand i saksforberedelsen 175

M

makt 90, 154

mandat 57, 131, 156, 157, 162, 165, 219, 232, 234, 275, 278, 391, 396, 478
 marked 464
 markedsstyring 116
 markedssvikt 126, 188, 191
 materialistisk statsteori 107
 materialistisk teori 66
 medvirkningsordninger 116
 metode 70
 mild culpanorm for offentlig service-
 kontroll og bistandsvirksomhet 188
 ministerium 246
 minstestandard 216
 myndighetsutøvelse 152, 178
 mål- og resultatstyring 41, 98, 133, 380, 446

N

nettverk 36, 384
 nettverksorganisering 116
 New Public Management 42, 96

O

offentlig ansvarsoppgave 185, 187, 191
 offentlig myndighetsutøvelse 184, 185, 191
 offentlig- og privatrettslig dimensjon 129
 offentlig tjenesteperson 163
 offentlighetens innsynsrett 460
 omgjøringsmyndighet 415
 oppdragsgiveransvar 350
 organansvar 358
 organisasjonskart 294, 296
 organisasjonsteori 98
 organisatorisk myndighet 242
 organisering 101, 173
 organisering av forvaltningen 93
 overlate ansvar 62, 301, 307
 overordnet organ 428

P

parlamentarisk ansvar 328, 333, 386, 451
 personell hjemmel 164, 166, 173, 192, 200, 478
 personelle spørsmål 121, 155, 158
 politisk teori 88, 123
 praksisteori 66
 praktiske behov 126, 221, 270, 284
 primæransvar 393, 459
 prinsipal-agent-teori 97

privatisering 34, 111, 126, 175, 462
 privatrettslige fullmaktsregler 177, 182
 prøvingstidspunkt 400

R

rammeansvar 332
 rammestyring 384, 387
 restansvar 459
 retningslinjer 405
 retorikk 72
 rett saksøkt 335
 rettskildelære 70, 73
 rettsrealisme 74
 rettsikkerhet 174, 212
 rettsstatsbegrepet 124
 riksrett 314, 320, 326
 risikobasert styring 381, 466
 risikosamfunnet 34
 rundskriv 439

S

sakens viktighet 207
 saksbehandlingsplikter 216, 294
 samordning 286, 393
 sekretariat for politisk ledelse 37, 380
 skjev universalisme 69
 staten 93, 103
 Statsbudsjettet 430
 statsteori 107, 119
 Stortingets kontroll med Regjeringen 403
 straffansvar 163, 164, 362
 styringsindikatorer 380, 412
 styringsproblemer 107, 225, 283, 290, 327, 333, 461
 styringsprofesjoner 37, 117, 138, 142, 382, 392, 394, 483
 styringsteknologi 40, 380, 383, 385
 systematisk orientert 65
 systemteori 105
 særskilte klagenemnder 379

T

teorier 99
 tildelingsbrev 380
 tilknytningsformer 39
 tillit 392
 tilsynsansvar 376
 tolkningsredskaper 74

Tuori, Kaarlo 64
tvang 152, 213
tvisteloven 336

U

uavhengig organ 241, 329, 331, 431, 451
uformelle kontrollmekanismer 460
ugyldighet 151, 165, 334
universalisme 64, 65, 67, 89, 110
upersonlige former for makt 36, 108, 116,
137
utpeking 125
utredningsinstruks 295

V

vektene 228
velferdsstat 32
virksomhetens leder 200

Ø

økonomisk kapasitet 281
økonomisk-administrativ styring 388